

כנס מיוחד של הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ושלושים-ושלוש של הכנסת השמינית

יום שלישי, כ"ו אלול תשל"ו (21 ספטמבר 1976)
ירושלים, הכנסת, שעה 12:09

הצעות לסדר-היום

1. מפת הנסיגה הנוספת של שר החוץ

לאוכלוסין בעזה, שכוונתנו היא שרצועת-עזה לא תיפּרד עוד מגוף מדינת ישראל".

ועוד: "הממשלה החליטה להנחות את שליחיה העוֹרֵשִׁים בזירה המדינית הבין-לאומית לפעול מתוך מגמה כי חבל עזה יהיה חלק בלתי-נפרד של מדינת ישראל ולא ייפּרד עוד ממנה".

ועוד: "כוונת הממשלה המפורשת היא שבמסגרת הסכם השלום ייקבע כי חבל עזה שוב לא יהיה נתון לשלטון זר ולא יתחבר למדינה זרה כלשהי". מדינה זרה כלשהי, לא מצרים ולא, כלשונו של שר החוץ, "היחידה הירדנית-פלשתינאית".

אדוני היושב-ראש, את כל הדברים האלה ואחרים השמיע מעל במת הכנסת השר בלי תיק ועם שכל יש-ראל גלילי. ועתה הגיע תור השאלות. האם ההחלטות האלה, אשר עליהן מסר מבית-הנבחרים בשם הממשלה ועל אחריותה ועל דעתה השר גלילי — נשתנו, בוטלו? מתי הן בוטלו? אם בוטלו, מדוע לא שמעה על כך הכנסת כפי ששמעה על ההחלטות ההן מפיך, השר גלילי? אם לא בוטלו, באיזו זכות, באיזו סמכות קם שר חוץ בישראל ומגיש ליחידה הירדנית-פלשתינאית את העיר עזה וסביבתה? מי שמו לכתוב דברים כאלה? האם הממשלה החליטה להוציא את עיר עזה וסביבתה מחבל עזה? אם כן, נשמע; אם לא, מי הסמיך את שר החוץ למסור את חלקי המולדת האלה לשלטון זר, למדינה זרה, כלשונו של השר גלילי?

יש חומרה גדולה יותר בכל התופעה המעציבה הזאת. הנה כי כן את הדברים כפי שאני הבאתי אותם היום השמיע בשם הממשלה שר בישראל, והדברים קיבלו את אישור הכנסת בהצבעת הרוב למען הצעתו של השר. אני מבקש לשאול, אדוני היושב-ראש, הממונה על כבוד הכנסת וסמכותה, מתי החליטה הכנסת לבטל את ההחלטות האלה של הממשלה, אשר עליהן מסר השר גלילי לכל חבריה וסיעותיה.

(חבר-הכנסת י. בן-אהרן קורא קריאה ביניים)

כאשר היא אישרה את ההודעה של השר גלילי, חבר-הכנסת בן-אהרן.

אבל אני כבר קודם שאלתי: הממשלה, שאתה אחד מתומכיה, קיבלה החלטות אלה. מתי קיבלה אותן?

ח"ר י. יענייהו:

הנני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

חברי הכנסת, על-פי סעיף 33 לחוק-יסוד: הכנסת דרשו שלושים חברי כנסת ויותר לכנס כנס מיוחד של הכנסת כדי לדון בשתי הצעות דחופות לסדר-היום: האחת — מפת הנסיגה של שר החוץ; השנייה — המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור.

את ההצעה הראשונה ינמק חבר-הכנסת בגין.

מנחם בגין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מורי ורבותי חברי הכנסת, חוסר אחריות ותבונה, התכחשות לזכותו של עמנו לארץ-ישראל, התקלסות בהחלטותיה של הממשלה, אפילו אלו שאושרו בכנסת, קונצפציה חסרת כל רצינות, אומללה, של גבור לות בטחון, כביכול, שאינם בנמצא אלא על מפה דמיונית מוכחשת — כל אלה חברו יחד במאמרו הרע והמרע של שר החוץ ברבעון האמריקני המפורסם בכל חוגי הדיפלומאטיה הבין-לאומית "Foreign Affairs". על תכנית האבסורד של חלוקה מחדש של ארץ-ישראל המערבית עם הקפצת ריבונות ערבית הקרויה בן-ארגון המבולבל "ירדנית-פלשתינאית" לתוך יהודה ושומרון מעל לראשיהם של חיילי ישראל הניצבים על הירדן ובבקעה הוסיף שר החוץ חידוש, לאמור: "העיר עזה וסביבתה, המאוכלסת בצפיפות בערבים פלשתינאים, יכולה להיות חלק מהיחידה הירדנית-פלשתינאית שתקום ממזרח לישראל". עד כאן שר החוץ של מדינת ישראל.

על נושא זה של רצועת-עזה מה אמר דובר מוסמך של הממשלה, שדיבר לא בשמו הפרטי, לא על דעתו הקרויה "פרטית" אלא בשם הממשלה ואחריותה המשרתת? אני קורא: "חזקה על חברי מפלגת הפועלים המאוחדת שהם יודעים, ואם אינם יודעים ראוי להזכיר להם, כי אסור להשאיר את הדבר הזה באי-הבנה שבכל ההחלטות של הממשלה שהיא קבעה בהן הנחיות למשא ומתן עם אחרים נאמר כי רצועת-עזה תהיה חלק של מדינת ישראל".

ועוד: "בניגוד לעמדתה של מפלגת הפועלים המאוחדת בשנת 1956 החליטה הכנסת על נסיגה מרצועת עזה. רבים בקרב אוכלוסי רצועת-עזה נתונים עד עתה לחשש שמא הדבר הזה יחזור. חשוב להמחיש להם,

מרדכי בן-פורת (המערך):

על-כל-פנים, איש לא עירער על הודעת השר גלילי.

מנחם בגין (הליכוד):

בינתיים יצא שר החוץ לגניוירוק. לתומי חשבתי שהוא ישתתף הערב בפתחת עצרת האו"ם. אז יכולתי להבין. הבודק נודע לנו שהוא אפילו לא ישתתף בפתחת. מה מיהר? לא יכול היה לשבת היום כאן, לכבוד הכנסת, ולהשיב לטענות פארלאמנטאריות בעניין חמור מאוד? אבל שמנו לב שהוא בינתיים התאושש. קודם הוא היה מאוד אפולוגטי; דעת הפרטית ורק הפרטית. שר חוץ ודעה פרטית בעניין כזה. אבל אמש לפני צאתו לגניוירוק, כבר דיבר על כך שהוא פירסם את המאמר ב-"Foreign Affairs" בהכירו את אחריותו כשר החוץ. הראיתם תופעה כזו במדינה דמוקרטית מתוקנת? הוא התאושש, כנראה, משום שבישיבת הממשלה שלושה שרי חוץ אחרים תמכו בו.

שמעתי עוד נימוק שלו: בעצם יש לו אסמכתה למה שכתב ב-"Foreign Affairs", על עזה. וכל כך למה? — שר החינוך לפני ארבע שנים הרצה במכון ואן-ליר ואמר שם שיתכן שיהיה עלינו לוותר על עזה. שר החוץ אלון מסתמך על שר החינוך אלון, והנה יש לנו אסמכתה. לא לשווא אמר חבר-הכנסת קרגמן בקשר לעובדה שהשר אלון איננו מוכן לוותר על התואר של סגן ראש הממשלה לטובתו של חבר-הכנסת אבן, שהוא — שר החוץ — אגוצנטרי מאוד.

(קריאה: זה לא נאה לך.)

מרדכי בן-פורת (המערך):

לא יפה להתקף באופן אישי.

מנחם בגין (הליכוד):

קראתי זאת בכל העתונים.

יצחק בן-אהרן (המערך):

קצת טאקט.

מנחם בגין (הליכוד):

אל תלמדני טאקט.

כבר בתחילת דברי משתלטת עליכם עצבנות כזו. חבר-הכנסת קרגמן אמר, על-פי פירסומים בכל העתונים, שאלון הוא אדם אגוצנטרי מאוד. ואני רוצה להוסיף: "אגוצנטרי" — זוהי לשון המעטה פארלאמנטארית שכ"מ מותה עדיין לא נשמעה. מסתמך על שר החינוך, ואז הוא יכול לכתוב כשר חוץ שיש לוותר על עזה וסביבתה.

אפסוק את הניתוח של הבעיה המיוחדת ואפנה אישית אל ראש הממשלה. אני רוצה לשאול אותך, עם כל הכבוד לראש הממשלה: אתה תשלים עם הפקרות כזו בממשלה שאתה עומד בראשה? גא התבונן, בלא-הכי הממשלה היא למשל ולשנינה. אתמול, למשל, קראנו סטנוגראמה מדיוני הממשלה, מלה במלה; חילופי דברים חריפים בינך לבין עמיתך שר הבטחון, לרבות תנועות ידיים מתחת לשולחן או מעל השולחן. אני מבקש לדעת מניין הסטנוגראמה בעתונות. מי מדליף אותה? כאשר אני קורא את הדברים האלה לפעמים אני תוהה — — —

ישראל קרגמן (המערך):

זו לא רמה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הממשלה זו רמה?

מאיר פעיל (מוקד):

לא ייאמן, אבל היא אפילו יותר טובה מהליכוד.

מנחם בגין (הליכוד):

אני מודה לך על המחמאה, יש לך הערכה יפה כלפי, אבל אינני מתחשב בזה.

לפעמים אני תוהה, כאשר אני קורא את הסטנוגראמות האלה משיבות הממשלה, האם שרים מסוימים אינם עושים בשביל עצמם מה שריצ'ארד ניקסון עשה לעצמו. אני מכבד את כל עמיתי לשעבר בממשלה, כולם אנשים נכבדים ומוכשרים, אבל זכרון רמב"מי כזה אין להם. איך הם זוכרים כל מלה ומוסרים לעתונות?

האם תסכים, אדוני ראש הממשלה, ששר החוץ — דובר הממשלה הראשי לענייני חוץ — בניגוד להחלטות הממשלה המפורשות, שעליהן מסר שר אחד בכנסת, יקרא דרור ללשונו ולעטו וימסור חלקי ארץ-ישראל לאויב? היכן קרה כדבר הזה? אני זוכר מקרה במדינה דמוקרטית בשנות ה-30, ששר חוץ מסר איזו כבירה מדבר בהסכם. הפארלאמנט, גם מפלגתו של השר, געשו, והוא נדרש להתפטר במשך עשרים-וארבע שעות לאחר שנודע על אותו הסכם הור-לאוואל הנודע לשימצה. וכאן לא מדובר בכבירה מדבר. איך אמרנו כולנו? — המולדת, חלק ששוחרר של המולדת. כך אמרנו עוד בשנת 1956, כך קרא בן-גוריון לרצועת-עזה. כולנו אמרנו זאת. הוא מוסר חלק של המולדת, בניגוד להחלטת הממשלה, ואתה משלים עם הפקרות כזו? הממשלה שאתה עומד בראשה תהיה ללעג ולקלס.

ודאי ששר החוץ, אחרי מה שאירע, היה צריך להניח את תיקו. אבל כבר ראינו שאמש הוא התאושש, הוא לא יעשה כן.

למען המדינה, למען האינטרסים החיוניים שלה, למען משאימתן רציני על הסכם שלום שבוא-יבוא, אני מציע שהממשלה תשתמש בסעיף 17 לחוק יסוד: הממשלה. ואם אינכם זוכרים את האמור בסעיף, אקרא אותו באוזניים: "הממשלה רשאית לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים. השינוי טעון אישור הכנסת". אם הממשלה תחליט ליטול את תיק החוץ מהשר אלון ולמסור אותו למישהו אחר, אני מבטיח שהאופוזיציה תעשה מאמץ שהכנסת תאשר את ההחלטה.

מאיר פעיל (מוקד):

אפשר להעביר את התפקיד לחבר-הכנסת לנדאו.

מנחם בגין (הליכוד):

עכשיו נתבונן מה חושב עתון "דבר" על מאמרו של שר החוץ.

יוסי שריד (המערך):

חבר-הכנסת בגין, מיד תראה שסיעת המערך מסכימה איתך. היא תציע ואף תתמוך בהעברת הנושא לוועדה.

מנחם בגין (הליכוד):

חבר-הכנסת יוסי שריד, אתה יודע שאני מחבב אותך בכל לבי. אם הסיעה שלך נותנת לי סיוע, אני יכול רק להודות לה, אבל לא זה מה שחשוב. מה חשוב עתון "דבר" על מאמרו של שר החוץ, וזהו עתון פועלי

מנחם בגין (הליכוד):

אבקש מחברי המערך שכל עוד אני מדבר יהיה שלום, אחר כך תוכלו לריב ביניכם.

אני רוצה לספר משהו מנסיוני האישי. קיבלתי מכ"ת מבגין, תלמידה בכיתה י"ב, והיא ביקשה שאני אסביר לה שני מושגים: מדינה ומולדת. השיבוטי שמ"דינה זה מושג משפטי, קל מאוד להגדיר אותו: כברת ארץ שבה אומה מקיימת ריבונות. מולדת קשה להגדיר. אפשר להגדיר מה היא אם? אם היא אם. מובן שאפשר לומר שמולדת היא ארץ שבה נולדת, בה נולדו אבותיך ואבות אבותיך, שבה אומה מתגבשת, מקיימת תרבותה. אבל זו עדיין לא הגדרה, כמו שאין זו הגדרה שאם היא האשה שילדה אותך. הגדרות אלו אינן מביעות את כל האהבה, הקדושה, את המסירות, הנאמנות. מולדת — מושג מובן מאליו.

מה אתם עושים במולדת של העם היהודי? מי שמכם לוותר עליה, לחלק אותה, למסור אותה? מתי החליטה איזו שהיא ממשלה למסור את יהודה ושומרון, במפורש, חלקים אלה או אלה? מתי החליטה הכנסת על כך? מתי היה על כך דיון? מתי היתה על כך הצבעה? אין לכם רוב בבית הזה כדי למסור את יהודה ושומרון. סיעות שונות המהוות רוב בכנסת ואמרות במפורש שהן לחלוטין מסירות את יהודה ושומרון לשלטון זר. באיזו זכות, באיזו סמכות ממשלה מתפוררת, יורדת, מסוכסכת, דולפת, משחקת משחק כזה במולדת ישראל, שאליה התגעגעו אבות אבותינו ועליה מסרו נפשם טובי בנינו, וכל בית ישראל פונה אליה בתפילה לוחיו ובגעגועיו — ארץ-ישראל?

עכשיו התבוננו מה אתם עושים לדידכם, מה יוצא מכל ההתכחשות הזאת, מהאמרה הזו של שר החוץ ומכל ההודעות שלכם: שלום? אין שחר. הסכם עם הערבים? אין יסוד. ככל שאתם מוותרים יותר, הערבים אומרים: קווי ה-4 ביוני 1967, מדינה פלשתינאית ביהודה ושומרון ועזה ועם פרוודור מתברר. איך קוראים הערבים ליגאל אלון לאחר המאמר? איש סיפוח. מה אומרים על תכניתו? מכשול לשלום, תכשיל כל הסכם. מה יוצא מכל זה לדידכם? התבוננו, אנא, ושימו קץ לתופעות ההפקרות הללו.

אדוני היושב-ראש, הרשה לי דברי אלה לסיים באי-חולים לשנה טובה לכבודו ולסגניו, לכל חברי הכנסת, לכל חברי הסיעות וגם לחברי ממשלה שאינם חברי כנסת. מי יתן, אני אומר את הדברים האלה בכאב עמוק, מי יתן והשנה הבאה תהיה שנה של שיבת-ציון, של נאמנות לארץ-ישראל, לבטחון ולשלום.

היו"ר י. ישעיהו:

על ההצעה ישיב השר ישראל גלילי.

השר י. גלילי:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רואה חובה לעצמי להתחיל בהערה אישית, שאיננה נטולת משמעות ציבורית, אני מכיר תודה לחבר-הכנסת בגין על שהוכיר וציטט את דברי כנסת ב-3 במאי 1972. הוא לא קרא את כל הנאום, וגם אני אינני מתכוון להלאות את הכנסת בקריאת ההודעה הזאת כולה. לפי עניות דעתי זה היה נאום טוב.

ארץ-ישראל? — "לא מן הנמנע כי שכרו של המאמר ייצא בהפסד מבחינה הקברנית".

מה כותב עתון פרו-ממשלתי "גרדוסלם פוסט" על המאמר? — "ההצהרה המדינית היסודית שנמסרה על-ידי שר החוץ על דעתו לפני צאתו לעצרת האו"ם בניו-יורק — לא הוכיח על-ידיה השר אלון אלא את ההתפזרות הפנימית של ממשלת ישראל". ברור.

ומה כותב על המאמר הזה עתון "על המשמר"? הוא משבח את שר החוץ על דבריו ומוסיף: "התכנית של השר אלון מרחיקת-לכת מדי בתביעות הטריטוריות-אליות".

אם המערך בחלקו אומר שמר אלון הרחיק לכת בתביעות טריטוריות, לאחר שהוא כבר ויתר על העיר עזה וסביבותיה ועוד, מה יגידו הערבים? מה יגידו האמריקנים? הרי כל ילד יכול להבין שאם מציגים שירטוט כזה — במתכוון אינני משתמש במלה מפה משום שהיא הוכחשה — שירטוט מדויק כמעט עד הקיר לומטר, מה שבעיני מר אלון נחשב למינימום, הופך בן-לילה למאקסימום בעיני "על המשמר" ומפ"ם, גם בעיני שר החוץ לשעבר, ועל-אחת-כמה-וכמה בעיני הערבים וגורמים בין-לאומיים אחרים. כל מה ששר החוץ מחק — כבר מחוק. עכשיו מצרים אומרת במפורש: לא קביל, נסיגה מוחלטת לקווי 4 ביוני 1967 והקמת מדינה פלשתינאית, לא ירדנית-פלשתינאית. הפקידים האמריקנים אומרים, על-פי "דבר": תכנית זו לא תהיה קבילה על הערבים. משמע שצריך לרדת ממנה בכל משא-ומתן.

אנה זה יוליד אם לא לקירבה מסוכנת ביותר לקווי ה-4 ביוני 1967? כך מנהלים משא-ומתן? אתם ביקשתם רק לפני שנה התחייבות מפורשת מארצות-הברית שהיה סכם הבא יהיה הסכם שלום סופי, אחרי הסכם-הביניים עם מצרים. כך מנהלים משא-ומתן על הסכם שלום? הרי אתם אנשים פראגמטיים כאלה, אוהבים טאקטיקה מדינית — מה עשה לכם שר החוץ במאמרו הרע והמרע הזה?

אדוני היושב-ראש, ילד יבין זאת; שר החוץ לא יתבונן ולא יבין?

מה קרה? אני שב ושואל אתכם. נכון, השקפות שונות לנו, כברת דרך ארוכה עברנו בנפרד, לעתים גם יחד. מה קרה לארץ-ישראל? מה אתם עושים לארץ-ישראל? כל שר מניח את ארץ-ישראל על שולחן הני-תוחים, זה מוסר את יהודה, זה את שומרון, זה את עזה, את העיר עזה וסביבותיה. האם לא כתבנו, עם השר גלילי, כתבנו עם תום מלחמת ששת-הימים בשם הממ"שלה ובשם ההסתדרות הצינית: "... שוחררה נחלת אבותינו"? כאשר שינוי כתבנו את המלים האלה והממ"שלה אישרה אותן פה-אחד, לא התכוונו ליהודה ושומרון ועזה? כאשר ניסחנו בשביל הממשלה קווי יסוד וכתבנו שיש להקים התנחלות על אדמת המולדת, האם לא הת-כווננו כולנו — שר הבטחון היה בין המנסחים ויעיד — גם ליהודה ושומרון, גם לעזה? איזו דמוראליזאציה אתם גורמים בקרב הדור הצעיר?

היו"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אני מבקש שקט.

חוברת מ"ג, ישיבה של"ג

— הצעות לסדר-היום (בגין, גלילי, פעיל, טובי, ג. כהן, הורביץ, ורטמן, דרובלס, לוי, ידיד, לין, נסים) —

מנחם בגין (הליכוד):
כל הנאום.

השר י. גלילי:

כל הנאום היה נאום טוב.

מנחם בגין (הליכוד):
המאמר לא היה טוב.

השר י. גלילי:

חבר-הכנסת בגין, האם אני הפרעתי לך? אתה חושב שלא היו לי הזדמנויות פו להפריע לך?

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני השר, חבל שלא השתמשת בהן יותר.

השר י. גלילי:

לדעתי, היה זה נאום טוב וגראה לי שהדברים תקפים מן ההבט הפורמאלי ומצד תכנם. מובן שהודעה כזאת בכנסת יכולה להישמע רק על סמך החלטת הממשלה מאוקטובר 1968, שהיא לא השתנתה עד עצם היום הזה.

חברי הכנסת, שר החוץ עושה עכשיו בשליחות ישראל בארצות-הברית ונבצר ממנו להשתתף בדיון. עם כל הכבוד לזימון הכנסת לשם דיון במאמרו, העדפנו לא לשבש את תכניתו העמוסה, הערוכה מראש לפרטיה —

(קריאה: המיותרת).

— ולכן נתבקשתי על-ידי ראש הממשלה ועל-ידי שר החוץ לעלות לדוכן ולהציע לא לקיים במליאה את הדיון המוצע, ואם יהיה גם צורך — למנוע עיוות דמותו של שר החוץ של ישראל.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):
זה חוסר כבוד לכם לא להסיר הצעה כזו.

השר י. גלילי:

אתחיל מן העיקר. ידוע לכל שהאופוזיציה, שחבר-הכנסת בגין מדבר בשמה, חולקת על מדיניות הממשלה בסוגיות שונות. לאופוזיציה יש משקל לא מבוטל בכנסת ובציבור, אבל היא לא זכתה בעם לאמון הנותן לה סמכות להנהיג את המדינה. העם העניק לכנסת סמכות להעמיד ממשלה נבחרת ולעצב מדיניות שלא כהמלצת הליכוד. לעומת מדיניות הליכוד נוהגת ממשלת ישראל, בהמשך לקודמותיה, במדיניות הרואה יעד מרכזי בהשגת שלום בגבולות בני הגנה, תוך נכונות לפשרה טריטוריאלית. מדיניות זו מתנהלת על דעת הכנסת ובאישורה בכל שלב ושלב.

בהתם למדיניות הזאת מתנהלים מהלכינו בזירה הבינ-לאומית, בזירת ההתיישבות ובזירת הבטחון. אנחנו מאמינים במדיניות זו ומשוכנעים כי צמחה ותצמח ממנה תועלת לעם והתקדמות להגשמת — —

נאולה כהן (הליכוד):

במשך 28 שנים היא קידמה אותנו לשלום.

השר י. גלילי:

אנחנו שוללים את מדיניות "אף שעל" של הליכוד — —

יגאל הורביץ (הליכוד):
אולי תדבר לעניין?

השר י. גלילי:

זהו העניין.

משה ורטמן (המערך):
יושב-ראש מפלגת לעם!

השר י. גלילי:

זה העניין, ידידי חבר-הכנסת יגאל הורביץ. יכול להיות שיש בינינו חילוקי-דעות מה עיקרו של העניין, אני מדבר לעניין לפי דעתי ובמסגרת רשות הדיבור שיש לי.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

האם הצעתם את התכנית הזאת לפני העם?

דוד לוי (הליכוד):

האם התכנית על דעתכם?

השר י. גלילי:

הכל יודעים שאנחנו משוכנעים שמדיניות הליכוד עלולה להרחיק ולסכל, אף שלא בכוונה, את סיכויי השלום — —

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

מה שאתה אומר עכשיו זה דמאגוגיה.

מנחם יריד (הליכוד):

הבאתם אותנו למלחמות.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

במשך 28 שנים התכנית שלכם הביאה אותנו לשלום.

דוד לוי (הליכוד):

אתם מביאים אותנו להישג נוסף.

אמנון לין (הליכוד):

המדיניות שלכם הביאה לשלום?

מנחם יריד (הליכוד):

איזו חולשה! בושע וחרפה לדבר כך בכנסת.

משה נסים (הליכוד):

האם מי שנושא באחריות מלחמת יום-הכיפורים מדבר בסגנון הזה?

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

המערך הביא רק למלחמות.

השר י. גלילי:

עוצמת הצעקה לא תחפה על חולשת התיזוס.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

זו דמאגוגיה.

דוד לוי (הליכוד):

אתה תומך במפה ששורטטה על-ידי שר החוץ?

השר י. גלילי:

אתם מכירים את הסבלנות שלי.

— הצעות לסדר-היום (ג. כהן, דרובלס, גלילי, ישעיהו, לוי, בגין, גרופר, קשת, ידיד, אולמרט) —

נעשו וייעשו מהלכים יומיים ככל הניתן, כדי להתקדם אל השלום — — —

בציון קשת (הליכוד):

השר גלילי, למען השם תגיד בבקשה האם הממשלה עומדת מאחורי המאמר של השר אלוך, או לא? זוהי השאלה.

השר י. גלילי:

להפרעה סיסטמטית אינני חייב להשיב. לאובסטרקציה אינני חייב להשיב ואני אתעלם ממנה.

מנחם ידיד (הליכוד):

לא נוח לך, אתה מתחמק.

(חבר הכנסת נ. אליעד קורא קריאת ביניים)

אהוד אולמרט (הליכוד):

חיכינו לך, חברי הכנסת אליעד. חיכינו לך כל הזמן.

השר י. גלילי:

מכל המדיניות הזאת הושג הסכם-ביניים עם מצרים, ובאשר למשאומתן לשלום עם ירדן — הממשלה מוסמכת לנהל משאומתן ולקבל החלטות, אך היא התחייבה בפני הציבור ובפני הכנסת כי אם יהיו בהם ויתורים על חלקי יהודה ושומרון הנושא יובא להכרעת העם בבחירות חדשות אם אחת מסיעות הקואליציה תדרוש זאת.

מטעמים מדיניים אשר אתנו לא הוצגה עד כה מפה רשמית מטעם ממשלת ישראל לשום גורם. להערכתנו טרם בשלו תנאים המחייבים לערוך מפה כזו וודאי שלא הוכשרו התנאים להגשתה הרשמית. עם זאת אין אנו גורסים ישיבה באפס מעשה מדיני, התיישבותי ובטחוני אלא עושים את כל הנדרש לצבירת כוח ועוצמה. הסירוב הערבי הכולל לעשות עמנו שלום איננו מצדיק להשאיר חלל ריק מבחינה יהודית, ציונית וקונסטרוקטיבית בחבלי ארץ חיוניים לבטחונה ולקיומה של המדינה, כמו רמת-הגולן, בקעת-הירדן, גוש-עציון, מרחב ירושלים, רצועת-עזה, חבל רפיח ומפרץ-אילת. מכאן מעשי ההתיישבות שהממשלה החליטה עליהם לאחר מלחמת ששת הימים. יגאל אלוך, לא זו בלבד שהוא שלם עם דרך זו אלא הוא אף אחד הממריצים העיקריים של פעילותנו ההתיישבותית, ופעילות ברוכה זו אכן תימשך.

לגבי העתיד — קיימות תכניות שונות ובכללן זו הידועה כתכנית-אלון. חברי שר החוץ הניח תכניתו על שולחן הממשלה ב-26 ביולי 1967 בעוד סיעות הליכוד משתפות בממשלה לא ראתה או לנכון לאמץ תכנית מדויקת כלשהי, זו או אחרת, ומאז נשמעו בנות מעות בממשלה התייחסויות שונות לעקרונותיה ופרטיה של תכנית-אלון, תוך כדי דיונים כוללים ובדיונים בנשיא התיישבות ובכל זירה אחרת. כאמור, תכנית זו, כאחרות, לא הוצגה עד כה להחלטה.

עם זאת, מאז חודשים אחדים לאחר מלחמת ששת הימים ידוע לממשלה ומקובל עליה כי במגע עם גורמים מדיניים שונים ראוי לבחון את מידת הקבילות של עקרונות של דיונים גלויים וסמויים עם גורמים שונים אך התכנית לא הוצגה כתכנית רשמית של ממשלה.

גאולה כהן (הליכוד):

היא עולה ביוקר הסבלנות שלך, יש לה מחיר.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

מונופול על השלום. ראינו כבר את המונופול הזה.

השר י. גלילי:

אנחנו גם סבורים שהמדיניות המוצעת — — —

גאולה כהן (הליכוד):

אין לך עניין, או אתה מדבר על הליכוד.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

יונת השלום רק מלחמות מביאה עלינו.

היור' י. ישעיהו:

חברי הכנסת, בבקשה לסיים. השר מדבר.

השר י. גלילי:

אנשי הליכוד משובימה סבורים שהם יכולים לדבר אלינו במושגים של התכחשות לזכותנו על הארץ ולנו אסור לומר את דעתנו על המדיניות שלהם.

גאולה כהן (הליכוד):

אתה עלית לדבר על המדיניות של הממשלה ולא של הליכוד. אין לך מה להגיד — רד מן הבמה.

דוד לוי (הליכוד):

מה דעתכם על המפה ששורטטה? זו השאלה.

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

תענה על זה.

מנחם בגין (הליכוד):

אתה לא בעד שלמות הארץ, מר גלילי?

השר י. גלילי:

בנושא הזה היה ויכוח בציבור והמאבק בנידון יימשך ללא ספק במערכת הבחירות הקרובה. מעבר להתבטאות זו או אחרת, במאמר זה ובראיון אחר — העיקר הוא בכך שמדיניות השלום של ממשלת ישראל קיבלה אישור של רוב העם — — —

גאולה כהן (הליכוד):

מה זה "מדיניות השלום"? אני רוצה להבין מה זה מדיניות השלום.

השר י. גלילי:

— והיא נכונה לווייתורים טריטוריאליים למען השלום.

(קריאות)

היור' י. ישעיהו:

אני מבקש לא לעזור ליושב-ראש.

ספס גרופר (הליכוד):

השר קול, הוא והאוזנר יביאו את השלום דרך התיירות.

השר י. גלילי:

והכנסת אישרה את המדיניות הזאת ובעקבותיה

בינינו ובין ידידים, אפילו הטובים שבהם, יודע כי ביסוס יסודי של הצורך בעומק אסטרטגי הוא חיוני במאמץ הישראלי לשכנע אותם להבין את מאבקנו לגבולות בני-הגנה. אני משוכנע כי לא נעלם מעיניו של שר החוץ כי הקווים הכלליים של מתכונת הפשרה שהוא מציע, שהוא גורס באופן אישי, אינם מקובלים על חבר-הכנסת בגין, כשם שהמדיניות של ממשלות ישראל אינה מקובלת עליו.

יגאל הורביץ (הליכוד):
ועליך הם מקובלים?

השר י. גלילי:

יתירה מזאת, אם וכאשר נגיע סוף סוף למשא-ומתן על השלום ויידרש שירות מפות מדויקות, ייתכנו הבדלי דעות גם בתוך הממשלה, ובעת הצורך תהיה הכרעה. אלון לא ביקש מאת הממשלה לסמוך ידה על כל סעיפי מאמרו, הגם שהעקרונות שהצביע עליהם — ולא דווקא כל אחד מן הסעיפים המוגדרים — עולים בקנה אחד עם כיווני המדיניות של הממשלה. קוראי ה־"Foreign Affairs" יודעים להבחין בין הצהרה רשמית של ממשלת ישראל לבין מאמר-ניתוח, אפילו של שר החוץ. ובישיבת הממשלה הבהיר אלון כי הדברים שפירסם מבטאים את עמדתו האישית, ככתוב במאמר גופו —

ממילדה גז (המערך):

לא צריך לחזור על הבדיחה הזאת. שמענו אותה.

השר י. גלילי:

— ואינם בבחינת הצהרה מדינית רשמית. חברי הממשלה, כידוע נוהגים בישראל להתבטא לא אחת, בעל-פה ובכתב, באורח חפשי — —

אהוד אולמרט (הליכוד):

אנחנו מציעים לממשלה להסיר את ה"פרוטקשן" משר החוץ ולהניח לו להביע דעות פרטיות מחוץ לממשלה.

חייקה גרוסמן (המערך):
אתה התמחית בנושא אחד.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אני בסך-הכל מגיב על הסגנון של יושב-ראש הקואליציה, אם לא שמעת אותו. אני מציע לך להקשיב לי.

חייקה גרוסמן (המערך):
אני יודעת שיש לך סגנון משלך.

השר י. גלילי:

מכלי-מקום, אני חוזר ואומר: חברי ממשלה בכל הקואליציות שאינן כנסיות ואינן ממשלות טוטאליטריות מתבטאים, לעתים באורח חפשי, ולטעמי — לעתים באורח חפשי מדי, וכך אירע בכל הקואליציות. גם כשחבר-הכנסת בגין רשתחף בממשלה, מכלי-מקום, ניתן לקבוע, גם על דעת ראש הממשלה וגם על דעת שר החוץ, כי כל אימת שהתבטאות של אחד השרים בעניינים מדיניים אינה עולה בקנה אחד עם החלטות מפורשות של הממשלה — החלטות הממשלה תקפות. ואם יתבטא אחד מן השרים

של ישראל, כמו כן לא הוצגה מפה. ואמנם אינני יכול לבשר לכם כי מצד מדינה מן המדינות השכנות יש כבר הסכמה לעקרונות הכלולים בתכנית-אלון או בכל תכנית אחרת המבוססת על גבולות בני-הגנה של פשרה, אך עובדה זו אינה נוטלת מערכה החיינוכי וההתיישבותי, ומובן שאינה מרתיעה את ממשלת ישראל מהמשך המאמץ להתקדם אל השלום.

אהוד אולמרט (הליכוד):
חנינו? איזה ערך חינוכי יש פה?

יצחק בן-אהרן (המערך):
אתה קשה-חינוך, זה מובן.

אהוד אולמרט (הליכוד):
חבר-הכנסת בן-אהרן, לחינוך כזה אני קשה מאוד. אין לי שום סיכוי. אני מקווה שלא רק לי.

יצחק בן-אהרן (המערך):
אין להתיימש.

אהוד אולמרט (הליכוד):
יש להתיימש. אני מודיע לך שיש להתיימש. יש לי רושם שלמרבית הציבור יש להתיימש.

יצחק בן-אהרן (המערך):
היו תוצאות.

השר י. גלילי:

רבתי, אנחנו לא נניח לעוות את דמותו הציבורית של השר אלון. הוא עצמו נוהג להגדיר את גישתו בקווים כלליים; כי גישתו מבוססת על הנחת-יסוד שזכרנו על ארץ-ישראל היא היא הבסיס המוסרי לזכות קיומה של ישראל בגבולות כלשהם. לדבריו, גישתו באה להבטיח את שלמותה של הארץ מבחינה אסטרטגית ושלמותה של המדינה מבחינה לאומית. יש בגירסתו משום התחשבות מירבית בגורם הערבי הזכאי לביטוי של זהותו ובסיס צודק להסדר של שלום תוך פשרה טריטוריאלית, אשר ישים קץ לסיכסוך הממושך.

מאמרו ב־"Foreign Affairs" כשמו כן הוא — טיעון ישראלי לגבולות בני-הגנה. יש במאמר מאמץ לשכנע את הקורא הור בדבר החיוניות של גבולות בני-הגנה לישראל. זהו מאמץ מושכל להאיר כורח זה מטעמי מים בטחוניים אסטרטגיים במציאות המדינית והדמוגרפית הממשית. יש במאמר הבהרה שגבולות ה־4 ביוני אינם גבולות בני-הגנה ואין בהם כדי להבטיח את קיומה ובטחונה של ישראל. אלון מלמד במאמרו כי לא נסכים בשום פנים לפתרון בדרכי כפייה. יש בו הארה שלילית במדיניותה של צרפת אשר עוודדה את הקיצוניים במדינות ערב, יש בה הארת העוינות של המדיניות הסובייטית, יש בה הבלטה של הנזק שבתכנית-רוג'רס, וכן הננו קוראים במאמר סידרה של טיעונים כבדי-משקל לביסוס מדיניותה הבסיסית של ישראל שוחרת השלום לעומת המדיניות של שליטי ערב השוחרים הכחדת ישראל.

אני סבור כי טיעונים אלה יהיו לתועלת כל אימת שאנחנו נדרשים להסביר את המוטיבאציה הבטחונית לשינויים משמעותיים בגבולות. כל העוקב אחרי הוויכוח

— הצעות לסדר-היום (גלילי, גרופר, דרובלס, אלוני, אולמרט, שריד, ישעיהו, בגין, הורביץ, פעיל) —

בעניין מן העניינים שהממשלה לא החליטה בהם, בוודאי אין בכך החלטה של הממשלה.

אהוד אולמרט (הליכוד):
שר החוץ מסכים לכך.

השר י. גלילי:

זוהי תביעה מגוחכת, ומי שהציע זאת — אני מפנה אותו לתשובה המשכנעת ששר החוץ נתן אתמול במסיבת העתונאים. מעל הבימה הזאת אנחנו מחזקים את ידי שר החוץ בשליחותו הנאמנה.

יוסי שריד (המערך):

אדוני השר, חבר-הכנסת בגין הציע להעביר את שר החוץ מתפקידו. האם הכוונה היא שאנחנו נדון בה-צעה להעביר את שר החוץ מתפקידו? האם זאת הכוונה?

היו"ר י. ישעיהו:

חבר-הכנסת בגין, חבר-הכנסת בגין — אני פונה אליך: אתה מסכים להצעה? אני שואל אותך.

מנחם בגין (הליכוד):

יש גם הצעה אחרת.

היו"ר י. ישעיהו:

תגיד אתה, ואז אתן גם רשות להצבעה אחרת.

מנחם בגין (הליכוד):

כן, אני מסכים.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות להצעה לחבר-הכנסת פעיל.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

על מה תדון הוועדה? על הצורך בהתפטרות שר החוץ?

יוסי שריד (המערך):

לאחר שהעברנו את שר הבריאות, בתמיכת המערך, לפני שבוע — עכשיו נפטר גם את שר החוץ.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

נכון. ככה תפטרו את כל הממשלה.

יגאל הורביץ (הליכוד):

בכל שבועיים נפטר שר, בתמיכת המערך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

המערך מדיח את השרים שלו. בכל שבוע שר אחר.

היו"ר י. ישעיהו:

אבל מה זה נוגע עכשיו לדבריו של חבר-הכנסת פעיל? בבקשה, חבר-הכנסת פעיל.

יוסי שריד (המערך):

שולה, זאת ממשלת הליכוד הלאומי.

מאיר פעיל (מוקד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בא אני להציע לכנסת שלא תדון על הצעת חבר-הכנסת מנחם בגין בדבר מפת הנסיגה, רחמנא-לצלן, שפירסם שר החוץ שלנו.

אינני מקבל את תכנית-אלון; לא את זו המקורית מ-1967, ולא את זו שהוצגה לאחרונה ברבעון "Foreign Affairs". יש בגירסה האחרונה של יגאל אלון כמה

בהודמנות זו ראוי לי להזכיר את עדותו של ראש הממשלה בנדון. בנאומו בכנסת, בתשובה על הצעה לסדר-היום לרגל ראיון עתונאי, אמר ראש הממשלה כי הודעת ממשלה בכנסת היא ההגדרה המוסמכת של מדיניותנו. ואני מצטט בהמשך את דבריו: "ועם כל העניין שיש בהתבטאויות, בשיחות ובמאמרים בעתונות אני ממליץ" — אמר ראש הממשלה — "לחברי הכנסת להתייחס אל מדיניות הממשלה על-פי הודעותיה המוסמכות בכנסת".

פסח גרופר (הליכוד):

זאת האסמכתא שלא לון מותר לדבר?

השר י. גלילי:

יש דעה כי הגיעה עת לערוך הצעה רשמית של מפת שלום מפורטת, שתוגש לגורמים בין-לאומיים ולמדינות ערב. עד כה הממשלה לא החליטה על כך בחיוב, וכן לא נתקבלו החלטות מפורטות חדשות בעניין עזה או אל-עריש, וגם טרם הוגדר קו הרציפות הטריטוריאלי לשארם א-שייך, ואני כשלעצמי סבור כי הנסיבות המדיניות אינן מחייבות הכרעות חדשות ומפורטות. העדר החלטות ספציפיות אף אינו מפריע כלל ועיקר ליוזמות השלום שלנו.

חברי הכנסת, אנו מצויידיים בעקרונות של גבולות לויתורים במסגרת שלום, תוך קיום המערך האסטרטגי של גבולות בני-הגנה; שלילת מדינה פלשתינאית נוספת, אירדנאית; אי-רצון לקיים שלטון כפוי על אוכלוסייה, ביחוד אם שיעורה מסכן את אופיה היהודי ומשטרה הדמוקראטי של המדינה; מעשה התיישבותי התומך ומייצב גבולות בני-הגנה; מתן ביטוי לזהות פלשתינאית רק במדינה ירדנית-פלשתינאית; שלילת פתרונות של כפייה. כל אלה יוסיפו להנחות את המדיניות הישראלית. כל החולק על כך — תהיה לו הודמנות לערער על המדיניות הזאת בעת הבחירות הכלליות. אני מאמין כי זה יהיה המאנדאט שהעם יתן לכל ממשלה בישראל, עד להשגת השלום. —

מתתיהו דרובלס (הליכוד):

כל המלחמות נגרמו בגלל המדיניות שלכם.

השר י. גלילי:

— ובינתיים אנו מצויידיים בסמכות לבסס את תקופת הרגיעה על-ידי הסדרים נוספים, לרבות הסכם על הפסקת מצב המלחמה.

חברי הכנסת, אינני רואה סיבה לדיון בנושא המוצע במליאת הכנסת. אני ממליץ להעביר אותו לדיון בוועדה, וזאת על דעת שר החוץ ובהשתתפותו בדיון בוועדה.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אתה מציע שידונו בוועדה על הצורך בהתפטרות של שר החוץ?

השר י. גלילי:

לא היה דיון על התפטרותו של שר החוץ.

שינויים שהם אף גרועים, לטעמי, מגירסת 1967. למשל: העובדה שהוא נסוג מהקונצפציה של מדינה פלשתינאית לצדה של ישראל — קונצפציה שבלטה בתכניתו המקורית מ-1967 והיתה מבוגרת יותר וטובה יותר. המאמר שהתפרסם ב-"Foreign Affairs" דומה מדי, לטעמי ולפי תפיסתי, לתורה-שבעל-פה של מפלגת העבודה.

במאמרים שפירסמתי לא אחת בחמש-ש השנים האחרונות, ואף בדברי בכנסת, הבעתי דעתי לא אחת כי ישראל צריכה להציע למדינות-העימות הזערביות ולפלשתינאים את פינוי השטחים שנכבשו — ולא איכפת לי אם משהו יגיד שהם שוחררו — עליידי צה"ל במלחמת ששת-הימים, תמורת הסכמי שלום חוזיים והסדרי פירוז.

הייחוד של תכנית-אלון הוא בכך שהיא מציעה קונצפציה של ויתור טריטוריאלי במשא-ומתן שבעבורה הוא חושב כי ניתן להשיג שלום. החשוב בתכנית הוא שהציעה איוושהי קונצפציה למשא-ומתן דווקא מטעם ממסדי-ק"מ מערכ'ניק.

אינני מסכים לתכנית-אלון, אולם טוב עשה שר החוץ שנתן לה פירסום עכשיו. דווקא עכשיו, ערב עצרת האו"ם, ערב הבחירות בארצות-הברית, בשעה ששפיכת הדמים בלבנון יוצרת פסק זמן בלחצים עלינו; דווקא עכשיו כשאנו משוחררים זמנית — אני מדגיש זמנית — מלחצים פוליטיים מטעם ארצות-הברית והעולם הגדול ומצד העולם הערבי בגלל סיכסוכיו הפנימיים — דווקא עכשיו אנו חייבים לנקוט יוזמות מדיניות כדי להחיש את תהליך קידום השלום. דווקא עכשיו, כאשר אש"פ מוכה בלבנון, צריך להציע לפלשתינאים מחווה, הגורסת נכונות ישראלית לוותר על שטחי יהודה ושומרון ורצועת עזה תמורת שלום. דווקא עכשיו, כאשר סוריה בצרות בלבנון ואל מול פני עיראק, ואפילו בפלוגתה עם מצרים, יש טעם למחווה פוליטית של ישראל כלפי סוריה, תוך הצעת רמת-הגולן תמורת שלום ופירוז. דווקא עכשיו, כשמצרים בפלוגתה עם לוב ועם סוריה, יש מן החכמה להציע למצרים נכונות לפנות את סיני תמורת נכונות לשלום ולפירוז.

תכנית-אלון בשתי גירסותיה מצומצמת הרבה יותר, ואין אני מקבל אותה. אולם טוב עשה האיש שהעלה את הנושא לוויכוח ולדיון ציבורי בישראל ובעולם בכלל. ולליכוד ולחסידי ארץ-ישראל השלמה שבמערך, במפלגת העבודה, ואני חושש שיש כבר כאלה במפ"ם — אינני מדבר על המפד"ל — לאלה ייאמר: טלו קורה מבין עיניכם. אם לא נצא ביוזמות שלום בעצמנו, כאשר אנו עוד חפשיים בהחלטותינו, סופה שתיכפה עלינו נטישת רוב רובם של השטחים המוחזקים בלי שלום, לפני או לאחר מלחמות נוספות.

אולי יש טעם לקיים דיון מדיני כולל בכנסת על כל מכלול הבעיה — על סחף הסיפוח, על קנאות האחיזה בשטחים המוחזקים, על האלילות המודרנית של חלק ממנהיגי ישראל הדבקים בכל הר, בכל עץ רענן ובכל גבעה, כשהם שוכחים את יהדותם — — —

אהוד אולמרט (הליכוד):
זה ציטוט של שר החוץ לשעבר.

מאיר פעיל (מוקד):

אני מציע לחבר-הכנסת אולמרט להירגע. הוא לא במאפיה עכשיו.

אבל לקיים בכנסת דיון רק על עקידת שר החוץ, כפי שעשו לפני שבועיים דיון על עקידת שר הבריאות — אל לנו להיגרר לקנאות חשוכה עד כדי כך. אחם אנשי המערך — המבחן הוא שלכם.

(קריאה: מה אתה מציע?)

היו"ר י. ישעיהו:

הוא הציע להסיר את הנושא מסדר-היום.

חברי הכנסת, אני אעמיד להצבעה זו מול זו את הצעת השר גלילי, בהסכמת חבר-הכנסת בגין, להעביר את ההצעה לסדר-היום לוועדה מול הצעת חבר-הכנסת פעיל שלא לכלול את הנושא בסדר-היום.

מנחם בגין (הליכוד):

אבקש לספור את הקולות.

הצבעה

בעד ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון — 53

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת — 13

נמנעים — 2

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי להנמקת הימנעות סיעתו מהצבעה.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אילו הממשלה היתה מכבדת את עצמה ואת שר החוץ שלה, היתה מציעה להסיר את הצעת הליכוד מסדר-היום. אך המכנה המשותף בין אנשי ארץ-ישראל השלמה לבין סיפוחיסטים למיניהם, שתכנית-אלון היא אחת הגוונים שלהם — מכנה משותף זה הוא עדיין הקובע ביחסי הממשלה והליכוד, ועל כן אין עוז ואין רצון בממשלה להדוף התקפת הליכוד ולדחות את תכנית ארץ-ישראל השלמה. עם זאת תכנית-אלון, שבאה לידי ביטוי במאמר ב-"Foreign Affairs" האמריקני, אינה מהווה שום תכנית ריאליטת שלום ואף לא לגבולות בטחון. שום גבול איננו מבטיח בטחון אלא אם הוא גבול השלום הצודק והיציב. שלום צודק ויציב לא יקום על בסיס גבולות סיפוח ושלילת זכויות העם הערבי הפלשתינאי, כפי שהשר אלון מציע במאמרו, בתכניתו. לכן תכנית-אלון בגבולות הבטחון, כביכול, שהיא כוללת איננה אלא קביעת תחומי השלב העכשווי של התנחלות והתיישבות למימוש תכניות הסיפוח.

אך הסערה שהליכוד הקים סביב מאמרו-תכניתו של השר אלון נועדה בעיקר להגביר וללבות היסטריה לסיפוחיסטים, לרמוס כל מחשבה ריאליסטית לשלום בקרב מפלגות השלטון, בקרב העם, ולהשליט את תורת ארץ-ישראל השלמה באופן טוטאלי. אם יש במאמרו של השר

אנו רואים בחומרה, ולכן מגנים בתוקף, את ההת-
קפה המחודשת בימים אלה של כוחות הכיבוש על המוני
העם הערבי הפלשתינאי בערי הגדה, את הירי על אזרחים
ואת ההרג הנמשך. אם השלטונות חושבים שיוכלו לשבור
את רוחו של העם הערבי הפלשתינאי על-ידי הגברת
הטרור והדיכוי נגדו בשטחים הכבושים דווקא כשהוא
ותנועתו הלאומית עומדים מול התקפה אכזרית ולחץ
קשה ביותר בלבנון, הם טועים טעות מרה. דווקא בימים
טרופים אלה העוברים על העם הערבי הפלשתינאי ועל
אירגונו ותנועתו לשיחרור לאומי אנו אומרים לממשלת
ישראל ולשריה: היו ריאליסטים, תלמדו מהנסיון, אי-
אפשר לחסל את העם הערבי הפלשתינאי ולא את תנועתו
לשיחרור לאומי. הם יתגברו על הקשיים של היום, ובמ-
אבקם למען הקיום והעצמאות הלאומית הם יממשו את
זכויותיהם הצודקות.

לכן אין מגוס מהדיברות בין שני העמים. אנו קור-
אים לממשלה דווקא כיום לעשות תפנית במדיניות הכחש
שלה ולשבת עם נציגי העם הערבי הפלשתינאי, עם
אש"פ, כן עם אש"פ, ולהגיע לשלום שיכבד זכויות שני
העמים. אנו קוראים לממשלת ישראל ולכל הנוגעים בדי-
בר למאמצים חדשים, דווקא בימים אלה, לפתרון המשבר
המזרח-תיכוני. אנו מציעים לקרוא לכינוסה מחדש של
ועידת ז'נבה כהשתתפות כל הצדדים, לרבות אש"פ
כנציגו של העם הערבי הפלשתינאי, וזאת כדי לפתור
את המשבר המזרח-תיכוני שהוא אבי כל המשברים וה-
טראגדיות באזור, ובמסגרת זו לכוון, על-ידי מימוש
החלטות האו"ם, את השלום שיסיים את הכיבוש ויבטיח
שלום ובטחון וריבונות לישראל ולעם הערבי הפלשתינאי.

אלון ובוויכוח סביבו משהו מעניין, הדבר הוא בכך
שמוכירים לעם ישראל את הבעיה היסודית והעיקרית
העומדת בפניו, והיא הצורך והחובה לפתור את המשבר
המזרח-תיכוני הנובע מהמשך הכיבוש הישראלי של
השטחים שנכבשו ב-1967 ומשליטת זכותו של העם
הערבי הפלשתינאי להגדרה עצמית ולמדינה משלו בצידה
של ישראל.

ממשלת ישראל יכולה לשמוח להצלחת מאמציה,
המשתופים עם האימפריאליסטים האמריקנים ועם הרי-
אקציה הערבית בלבנון, ללבות את הטראגדיה הלבנונית
ולהביא להתקפה רצחנית על התנועה הלאומית הפלשתי-
נאית במטרה לחסלה. ממשלת ישראל מצליחה להעסיק
את דעת-הקהל במחזה המחלוקת והוויכוח על קידוחי
הנפט במפרץ-סואץ, והכל מתוך שירות גלוי לצרכים
האמריקניים באזור. ממשלת ישראל מרמה את עצמה
ואת העם שכאילו המשבר באזור, ועמו הכיבוש, אינם
מעסיקים וטחה את העמים הערביים ולא את העולם, ולכן
אפשר לא לחשוב על פתרון, אפשר להתנחל בשטחים
הכבושים, אפשר להמשיך ולפגוע בזכויות העם הערבי
הפלשתינאי. אך אלה אשליות שיתבדו ויעלו ביוקר רב
לעמים באזור.

מי שבונה על המשך הטראגדיה הלבנונית, מי שח-
שב שהעולם הערבי לא יתגבר על כוחות הפילוג והרי-
אקציה ותכני האימפריאליסטים ולא ילכד את כוחותיו
למען שיחרור וקידמה חברתית, מי שחושב שאפשר לחסל
את אירגון השיחרור הפלשתינאי כתנועתו הלאומית של
העם הערבי הפלשתינאי — בונה על חול ועל תנאים
חולפים.

2. המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור

יעקב זיאק אמיר (המערך):
תווך על הנאום.

אליעזר רונן (המערך):
ונצביע בעד ההעברה לוועדה.

יגאל הורביץ (הליכוד):
ההערה לא היתה במקומה. החברים לא ידעו שהי-
שיבה התחילה.

היור"ר י. ישעיהו:
חברים ידעו שיש עוד נושא בסדר-היום.

עקיבא נוף (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שני סוסים נעים
בדרך הכלכלה הישראלית: הסוס האחד חסר-רסן, מת-
פרץ, מהיר — הסוס השחור של האינפלציה. מאז ספט-
מבר 1975 ועד אוגוסט 1976 עלה מדד המחירים לצרכן
מ-315 נקודות ל-423.8, עלייה של 35%. הסוס השני
עצור בעבותות, איטי, פגיע — רובו של ציבור השכני-
רים. כאשר מנסה הממשלה להביא שני סוסים אלה למ-
שיכת עגלה אחת, עגלת המשק הישראלי, הרי היא מנסה
לעשות את הבלתי-אפשרי ויוצרת מצב הטומן בתוכו
זעזוע מפרק.

בידי תלוש משכורת, ה"לוקש" של אחות בשם יהו-
דית בבית-חולים עירוני בתל-אביב. לאחר שלוש שנות ליי-

היור"ר י. ישעיהו:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעה הבאה לסדר-
היום: המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור. את
ההצעה ינמק חברי-הכנסת נוף.

עקיבא נוף (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתי הטילה עלי
לשאת נאום בנושא המשבר החמור בשירותים החיוניים
לציבור. 30 חתימות של חברי הכנסת נאספו כדי לכנס
את הכנסת לדון בנושא שהוא, כנראה, חשוב מאוד —

חברי שמעוני (המערך):

איפה הם? זו צביעות מצדם.

היור"ר י. ישעיהו:

הם כולם בבניין הכנסת.

עקיבא נוף (הליכוד):

— ומחייב כינוס מיוחד של חברי הכנסת. על כל
ההוצאות הכרוכות בכך.

אברהם כץ (הליכוד):

אני מציע שתחכה קצת עם המשפט הבא.

עקיבא נוף (הליכוד):

אני מהסס אם אני בכלל צריך לשאת את הנאום.

לכך ניתן להגיע באמצעות שני סולמות שגר: סולם מקצועי, שיבטא ידע והשכלה מקצועית או אקדמית, מומחיות ונסיון, אחריות ומעמד של שיקול-דעת ותפקיד שיש בו משום קבלת החלטות; והסולם האחר, שלפיו יש לקבוע את הדברים, הוא סולם התפוקה, שיסכם שיטות של שגר עידוד כתוצאה מפריון, נורמות ופרמיות, מאמץ, התמדה, חסכון בחברים, יעילות בתחזוקה וכדומה. הקידום אסור שיהיה אוטומטי, כתוצאה של חלוף הש-גם; הוא צריך להיות תוצאה של התקדמות על-פי נור-מות ברורות ואובייקטיביות. זו תהיה רפורמת התשתית, יסוד לפריצה כלכלית. פירוק הבניין המאוחד של השגר יוציא את עוקץ החשש מפני שיטת הדומינו באותם מק-רים שהצורך הלאומי אמנם מחייב המרצת-יתר של מקצוע זה או זה.

אבל עד להשלמת הרפורמה ארוכת-הטווח, ותוך כדי השלמתה, יבואו הפתרונות שניתן ליישם מהר יותר והדורשים, קודם-כל, מאמץ אינטלקטואלי של שינוי מוסכמות וחרגה משיגרה אצל קברניטי הנוכ-חיים של המשק.

אדוני היושב-ראש, כמה מים צריכים לזרום בוולגה, ביאנג-צה ובירדן כדי שהסוציאליסטים שלנו יבינו שאין דומה שביתה של פועלים מרודים כנגד מעביד מנצל לש-ביתה של בעלי אגרוף כלכלי, שהסובלים ממנה הם העובדים האחרים? הגישה ההופכת ציבור רחב של אורחים, רובם אנשי עמל בעצמם, לבני-ערוכה, לסיפוק רצונות אגואיסטיים של קבוצת-שמנת זו או זו, היא פסולה באופן מוחלט. העובדה שהללו משתמשים בשם המקורש "שביתה" אינה הופכת את הצלם להיכל אלא אצל מי ששבו ביד מלים, דוגמות ועולם מושגים את-מולי. צריך שהמעורבים והיוצרים שביתות פראיות יידעו כי גם במשק מתקצב יש גבול של יכולת, ועליית תש-לומים פירושה הקטנת מספר מקבלי התשלומים, או במלים אחרות — יותר עבודה ליחיד ופחות עובדים מועסקים.

הממונה הראשי על יחסי העבודה, עורך-הדין נחמן אורי, חישוב ומצא שרק ב-13% מכלל השביתות נסתיימה השביתה תוך דחיית תביעות העובדים. זה איננו, חבר-הכנסת אמיר, היחס הנכון בין שביתות צודקות לשביתות של אגואיסם תוקפני, אבל זה בהחלט אינדיקטור למ-עמדה של הנהגה מדינית וחברתית, הפותחת כל משרב כזה באמירות פסקניות של "לא ניכנע" ומסיימת אותו, ברוב המקרים, בהסברים שכמותם ופחות מהם ניתן היה להשיג עוד בטרם שביתה.

ובנושא זה, עמיתי חברי המערך, עלי לחזור ולשוב להלקאתה של פרה קדושה נוספת, אל תרופה שאנו שבים ומציעים אותה חוזר ונשנה מבלי שהחזרה על הה-צעה תפחית מערכה — בוררות. עד כה נוספו מולנו בדגל קדושת המשא-ומתן הישיר, לא בכפית חוק; עתה, משרבו כל כך חוקי העבודה שיזמו ותמכו בהם אנשי האגף השמאלי של הבית —

(חבר-הכנסת י. ז'. אמיר קורא קרי-אות-ביניים)

מנחם בגין (הליכוד):

מי נמצא בריב מתמיד עם האחיות — לא אחת, הסוציאליסטים? אתם חושבים שכשאתם קוראים לעצ-

מוד 18-שנות עבודה משתכרת יהודית בעד שלושת-רבעי משרה, דהיינו 30 שעות יסוד בשבוע, ומצורפות אליהן שעות נוספות של משמרות ותורנויות, 1,687 לירות נטו, מחיר השווה היום לשתי שמלות עממיות, וכדי לרכוש ראדיאטור חשמלי לחימום הבית בחורף תצטרך האחות יהודית לעבוד כחודשיים. התוספות הנאות שניתנו בעבר כתוספת מאמץ, כתוספת עידוד, כדמי משמרות וכדומה לא הוצמדו לאינדקס עליית המחירים, ולפיכך הפכו במשך השנים אנאכרוניסטיים וחסרות-משמעות עד כדי גיוח. זה נכון לא רק לגבי האחיות, אלא לגבי שכבה רחבה ביותר של שכירי-הבניינים, שמחד גיסא מקבלים שגר שאינו מאפשר קיום בתנאי היוקר המאמיר ומאידך גיסא אין השגר הזה תוצאה של תפוקה ושל כישורים. ולכן במקרים רבים אין התוצר הניתן בעד המשכורת ראוי אף לשגר הניתן. זוהי השכבה שאין לה מנגנוני התאמה למירוק היוקר, וכאשר היא מקבלת תוספת יוקר, הרי זה פיצוי, באיחור, על יוקר בעבר.

לכן אנחנו עדים למצב ש-67% מכלל ימי העבודה שאבדו למשק בגלל שביתות, כלומר יותר משני-שלישים, הם תוצאה של שביתות בשירותים הציבוריים, שמועסקים בהם רק 40% מכלל השכירים. בשנה שעברה, 1975, השתתפו בשביתות בסקטור הציבורי יותר מ-100,000 עובדים. ברגע זה מעורבים בסיכסוכי עבודה כ-80,000 איש. כדי לגשר על פני הפער צריכה היתה הממשלה, כנוף מכון ומוסד, לפעול לבלית האינפלציה או לב-נות מערכת שגר חדשה או, מה שרצוי יותר, לעשות את שני הדברים כאחת, אולי בתכנית של הקפאת מחירים, שגר, מסים ורווחים.

הממשלה אינה עושה לא זאת ולא זאת. הממשלה אינה בולמת את האינפלציה. לדברי נגיד בנק ישראל הרי באוגוסט האחרון הזרימה הממשלה למשק מיליארד לירות מעבר להיכנון התקציבי. בפועל לא הוקטנו מנ-גנוני הממשל, לא בוטלו כפילויות, תקציבים לא קוצצו בשיעורים הנדרשים, נמשך המצב של העדר סימטריה בין האשראי הצמוד שמקבלת הממשלה מחלקים בציבור לבין האשראי הבלתי-צמוד שניתן בתנאי מתנה מקופת המדינה לחלקים מיוחסים בציבור. לא הוקטן די הצורך הביקוש של הסקטור הציבורי. אין מלחמת חורמה בהון השחור. מתעורר אפילו חשד כי הממשלה איננה מעוני-ינת כלל בבלית האינפלציה, שכן התלות של האזר-חיים באשראי הממשלתי, הבלתי-צמוד, מקנה לשלטון עמדה של כוח ושל השפעה מעבר למקובל במשטר דמו-קראטי, ועצם האמרת המחירים וההגבלה שיש בכך על הצריכה הן מעין מס שמטילה ממשלה חלשה שאין לה אומץ להטיל מסים של ממש. הממשלה גם לא הלכה בדרך האחרת, בדרך הרפורמה של מערכת השגר.

אם רוצים שנושאי הדיון בין עובדים למעסיקים יהיו על התקדמות מקצועית ולא על תיאום השגר לאינ-דקס, אם אמנם רוצים להגביר את הפריון, אם רוצים בניטע מוטיבציה להתקדמות מקצועית, אם רוצים לפתור עיוותים קיימים במקצועות מקופחים באמת, כמו האחיות, ולהתקף בהצלחה ובהחלטיות תביעות בלתי-מוצדקות ואף סחטניות, יש לבטל את האוטומאטיות בקידום, לעקור את הצמידות בין כל חוגי המערכת, ולבנות שיטת שגר חדשה שתיתן ביטוי ברור לאיכות העבודה, לכמות התפוקה.

להינשא על גל הפופולאריות לבחירות, כמה כהפראה של קיצוניות ונוקשות.

הסדר-ביניים כלכלי שניתן וצריך לעשותו מיד: הצמדתם של התוספות והתמריצים, הבאים לפתור בעיה עכשווית, למדד היות, כדי שימשיכו למלא את תפקידם גם כעבור זמן ולא יהפכו במירוץ האינפלציה למיושנים ומגוחכים ופתח למרירות ושביתות כעבור זמן קצר.

אדוני היושב-ראש, לסיכומי העבודה השלכה יש-ירה ומיידית על הבעיה המרכזית והחמורה של גידול הפער במאזן התשלומים. הסיסמה של "עם הפנים לייצור" נותרה בבחינת מלים בלבד. השביתות האחרונות בשי-רותים הציבוריים וכניעת הממשלה ללחצים, כפי שאירע בשביתה האחרונה, השביתה הפרועה בנמל-התעופה בן-גוריון, הם אינדיקציה להעמקת הפער בתנאי העבודה והשכר בין עובדי השירותים בין עובדי הייצור, לרעת היצרנים. בכך מתרחקים שוב ממטרת הייצור והיצוא. החוב החיצוני של ישראל הולך וגדל בממדים מדהימים. ברביע הראשון של 1976 הגיעה מצבת החובות לסכום עתק, גם בקנה-מידה בין-לאומי, של 8,2 מיליארד דולר. הקטנתו של גרעון זה מחייבת מדיניות ברורה של הגדלת היצוא באמצעות שיפור תנאי הייצור, ביידות עובדים מהשירותים, מערכות שכר ועבודה שונות, רפורמה מוח-לטת במבנה העבודה והשכר לפי הקווים של הצמדת שכר לתפוקה ולא יכו. אך לשם כך דרושה לעם הזה, כמו בתחומים האחרים, ממשלה מנהיגה על-פי מדיניות לטווח ארוך, קבועה מראש.

בדוננו בנושא המצב החמור בשירותים החיוניים, שאני מבקש בזה להעמיד אותו לדיון במליאה, צריכים אנו קודם-כל, לדון במצב החמור של העדר השירות החיוני של ממשל אמיתי.

היו"ר י. ישעיהו :

על ההצעה הזאת ישיב שר העבודה.

שר-העבודה מ. ברעם :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זו הפעם השנייה תוך שבועיים ימים נתבקשתי על-ידי הממשלה להשיב בשמה על הצעות לסדר-היום. לפי דעתי העניין מציק, אולם כל הדיונים האלה אינם תורמים תרומה רצינית.

אני רוצה להתפלל שנוכח העובדה כי אחר-הצהריים יתכנס, כפי שאני שומע, מרכז הסתדרות האחים והאחיות לא אכשל בדברי ולא אומר דבר שיכביד על המשא-ומתן. אבל אם מדברים אנו ברצינות על העניין נשאלת השאלה איך זה התחיל. חברי-הכנסת נוף צייר קודם-כל לפנינו ציור ולפיו יש רק ציבור אחד בארץ שהוא המקופח ביותר ואין דאגה לו וזה העובד השכיר, וזו המדיניות המוצהרת של הממשלה.

עקיבא נוף (הליכוד) :

לא כך. הוא ה"סנדינג" שבין העצמאיים הקטנים לבין החקלאים.

שר-העבודה מ. ברעם :

שמעתי אותך, חברי-הכנסת נוף, ואני רוצה לדבר בהקשר. האמן לי, לא אשאר חייב לך ע לשום תיזה שהעלית. אתה רק קורא מהכתב ואני רוצה לדבר מתוך החיים.

מכם "מעסיקים" אתם מחפים על עובדה זו ? אתם עו-שים את זה ואינכם מסכימים לבוררות.

מאיר פעיל (מוקד) :

חברי-הכנסת בגין, הם עושים לכם את העבודה, תגיד להם תודה.

עקיבא נוף (הליכוד) :

— עכשיו, משרבו כל כך חוקי העבודה שאחם יומתם ותמכתם בהם, שוב אין מדברים על איסור חקיקה ביחסי עבודה, כי מגוחך להשתמש עכשיו בנמוק זה, ובמקומו בא תירוץ חדש : "יש לנו חוקים על כל דבר וכל החוקים כתובים ורשומים על ניירות ובספרים, וכולם מצפצפים על החוקים" — דבר שר-העבודה משה ברעם. והוא מוסיף, על ספל קפה עם דב גולדשטיין, כפי שצוטט במעריב מ-17 בחודש זה : "אז מה הסיפורים על חוקים נוספים ? שיהיו עוד כמה חוקים שיפרו אותם בכל הזדמנות ואיש לא ינהג על-פיהם ?"

אדוני שר העבודה, אלפים רבים של נהגים עוברים יום עבירות תנועה קלות וחמורות, רק מעטים נות-נים על כך את הדיון, אך על דעתו של איש לא עלה לבטל עקב כך את החוקים או לא ליצור חוקים טובים יותר. להבדיל, עבירות חמורות ברכוש מבוצעות יום יום, ורק חלק ממבצעתהן נענש. האם נבטל בשל כך את החוקים הקיימים או לא נחוקק חוקים יעילים יותר ? נכון, יש בהחלט מקום להקפדת-יותר על קיום חוקי העבודה, כמו שיש בהחלט מקום להקפדה גמרצת יותר על קיום התקשי"ר. אבל זה עניין לממשלה אמינה יותר.

המאמץ לדחות את התביעות לבוררות חובה הוא אנאכרוניסטי, הוא פוגע קודם כל בעובדים, שלעתים קרובות אנו שומעים את טענתם "אין יושבים אתנו, אין עם מי לדבר" ; הוא מקשה מאוד את צינור המשק והוא מביא להידברות תחת לחץ במקום הידברות רגועה ועניינית. האם לא ברור שלעתים קרובות, כאשר המאבק הוא ישיר בין הצדדים, הם נכנסים למבוי סתום של פרסטיז'ה, וגם כאשר צד מן הצדדים רוצה לסגת הוא איננו יכול לעשות זאת מטעמי יוקרה, והוא היה שמח להיות נכפה, במקרה זה, על-ידי בורר ? מדוע לא לאפשר קיומו של שסתום מנוסה ומוכר זה ?

יעקב זאקאמיר (המערך) :

אולי יש לך תכנית אופראטיבית ?

עקיבא נוף (הליכוד) :

הצעתי כמה תכניות, ואני מבין שהיה קשה לך לעקוב אחריהן במהלך הדיון. אני מציע לך שתקרא את הפרוטוקול ותראה — שינוי מבנה השכר והצמדתו לכישורים.

(חברי-הכנסת י. ז. אמיר קורא קרי-את ביניים)

אנחנו, חברי-הכנסת אמיר, מציעים את הבוררות כאמצעי נוסף על האמצעים הנוכחיים. מה אתם מציעים במקום הבוררות ? — ריתוק. זה כן, אבל חוק לא. ובאותו דיבור על פרסטיז'ה ועל חוקי עבודה, חברי-הכנסת אמיר, סבורני כי הגיעה העת לחוקק חוק המחייב רוטאציה בתחרות בוועדי עובדים. עצם הצורך של חבר הוועד

באה עכשיו שביתת האחיות? הרי היא באה בדיוק על ההצמדה. אנחנו אומרים פעם אחת שאנו רוצים לפתור את בעיות האחיות בבית-החולים, על-ידי מיטת החולה — —

מרשה פרידמן (סיעה סוציאליסטית עצמאית):
אם כן, תשלם להן.

שרי-העבודה מ. ברעם:
— — — — —
זהו משום שנוח לנו גם כוח-אדם ואנו גם משוכנעים שתנאי העבודה של האחיות בבתי-החולים שונים מאלה שברפואה הציבורית. אלה משמרות, זו עבודת לילה, אלה שבתות, אלה חגים, זו הפרעה רצינית לחיי המשפחה. מגיע להן יותר מאשר לכל סקטור אחר העובד שעות נורמאליות.

עקיבא נוף (הליכוד):
אבל במבנה של הצמדת המקצועות לא תוכל לשלם להן, והצמתי היא להפריד את המבנה הזה.

שרי-העבודה מ. ברעם:
והנה קם פתאום חברי-הכנסת נוף ושולף משהו. אינני יודע מה זה שכן נטו. אני יודע מה זה שכן ברוטו. אינני יודע ממה בנוי שכן נטו. חברי-הכנסת נוף מנסה להוכיח משהו, ויכול להיות שיש מקרה כזה. אינני יודע כמה ימים עבדה האחיות הזאת בחודש, אינני יודע אם עבדה במשרה חלקית או במשרה שלמה. לא בדקתי את העניין. ובכל זאת הוא אומר לנו שזה מבוסס על 30 שעות עבודה בשבוע. חברי-הכנסת נוף, אינך יודע שהרוב המכריע של הציבור, גם בייצור, עובד עדיין 47 שעות בשבוע? וממשלת ישראל וההסתדרות צריכות גם לראות מה קורה בחלק הזה. אנחנו נתחיל כבר לרחם על השכבות שהגיעו להישג כזה של 30 שעות עבודה בשבוע, זאת האינדיקציה שמדינת ישראל צריכה להקדיש לה את תשומת-הלב מבחינת השכבות האלה?

אם כן, חברי הכנסת, בואו נדבר לעניין, ולא סביב העניין.

טוענים לעומתנו: נקטתם סיסמה של "פנינו לייצור", ולא נעשה דבר בתחום זה. מה פירוש הדבר שלא נעשה דבר בשטח זה? רק היום ישבתי עם אנשי משרד התחבורה, כי אני עכשיו ממלא את מקומו של שר התחבורה. שמעתי מה הן התביעות של העובדים במספנות ישראל ומה מוכנים לתת להם. זה מעל ומעבר ל-6%, חברי הכנסת נוף; זה פי שלושה מ-6%, וזאת משום שיש להם הסכם על השוואה עם התעשייה ההסתדרותית. לא הצעתי שנלך להתווכח על כך.

משה ארנס (הליכוד):
האם לא ברור לך שכל עוד לא חרסן את האינפלציה-ציה לא יהיו יחסי עבודה תקינים במדינה?

שרי-העבודה מ. ברעם:
אני חושב שמי שמדבר על ריסון האינפלציה ולא אומר מה לעשות וכיצד לעשות — לא אומר דבר.

משה ארנס (הליכוד):
יש לקצץ בתקציבי הממשלה — — —

מאיר פעיל (מוקד):

כבוד השר, לא איכפת לחברי-הכנסת עקיבא נוף שאתה תענה לו בהקשבה — הוא ידבר, ואתה תמשיך להקשיב.

שרי-העבודה מ. ברעם:
קודם-כל, עובדתית אין להעלות על הדעת שאפשר להילחם באינפלציה בדרך אחרת מלבד שתי דרכים: יש דרך אחת, אכזרית וקשה, שממשלת ישראל אינה מקבלת אותה ולא תקבל אותה, קרי אבטלה. נאמר את הדברים בשם המלא והפשוט, מי שעולה פה ואומר כי יש דרכים למלחמה באינפלציה ולהשארת תעסוקה מלאה — אינו אומר דברי אמת. אין שום מדינה שהת-גסתה במדיניות כזאת והצליחה. יצביע חברי-הכנסת נוף באיו מדינה חפשית, באיזה משק חפשי, אפשר לעשות את שני הדברים ביחד.

עקיבא נוף (הליכוד):
באנגליה.

שרי-העבודה מ. ברעם:
באנגליה אין אינפלציה.

לכן סולידאריות של ציבור הפועלים מחייבת בעיני מדיניות שכר מרוסנת. אינני יכול להשתוות עם האיגודים המקצועיים האמריקניים. כל הכבוד לי אליהם. הם רק 24% מציבור הפועלים המאורגן. לא איכפת להם מה קורה לעוד 75%. לנו איכפת. אנחנו ארץ של עלייה, ארץ של קליטה, ארץ של קיבוץ גלויות, ארץ של מיוזוג, ואנחנו יודעים בדיוק על מי תיפול האבטלה. מי שאומר שיש בכיסו פתרונות כלליים לבעיות האינפלציה — יקום ויציע את זה, ואל יסתתר מאחורי נוסח-אות מעורפלות שאפשר לתת לכולם מה שמגיע, לעשות מה שרוצים ויחד עם זאת לא תהיה אינפלציה. לא מוכרת לי תכנית כלכלית כזאת.

מה זאת אומרת? שולמו עד מארס במשך שנה כמעט 4 מיליארד לירות תוספת יוקר. זה לא יהיה גורם אינפלציוני, זה לא ישפיע על יתר הדברים? אני חשבת וגם עכשיו אני חושב שיש ערך רב למדיניות המאוזנת, וזאת הודות לכך שהסתדרות העובדים של כל פועלי ישראל, ולא רק של חלק מישראל, רואה לנגד עיניה את שמירת האינטרס של כל החלקים בציבור, משום שתמיד אפשר להופיע, כפי שאמר אשכול המנוח, עם חנה ושבעת היתומים שלה.

אנחנו הצענו שב-1976 לא תהיה בכלל תוספת שכר, ואני זוכר שכאשר הבאתי את הצעת הממשלה, את הצעת החוק לאישרור ההסכם בין ההסתדרות לבין הממ"ש שלה, נשמעו פה קולות אחרים לגמרי. מה אמרו לנו? אמרו לנו שהממשלה הזאת חלשה, היא נכנעת, אינה מוכנה ליישם את מסקנות ועדת-ברקאי ככתבן וכלשונו. ועדת-ברקאי אמרה שאין לתת שום תוספת לשירותים, שיש לנכות את זה במשך חצי-שנה ולא במשך שנתיים. כל האגף הזה של הבית דיבר אלינו ואמר שאנחנו חלשים. עכשיו, כאשר הופיעו תביעות מחוץ להסכם, מעבר להסכם, קמו פתאום סניגורים גם לתביעות האלה. ועכשיו באים ואומרים שיש להם איזה פתרון, ושמעו את הפתרון: אילו היתה מדיניות של אי-הצמדה היינו מגיעים לתוצאות חשובות. חברי-הכנסת נוף, על מה

איננו חיים בתקופה של המאניפסט הקומוניסטי, כשלפועלים אין מולדת. לפועלים יש מולדת, יש משק, יש נקודות התיישבות. לציבור הפועלים אין צורך באד-בוקאטים כאלה.

עקיבא נוף (הליכוד):

א-אפשר להסתפק רק בכך שמצטערים על שהציבור איננו מקיים את החוקים, אלא צריך לדאוג ליישומם של החוקים. יש דרכים ליישום החוקים.

שרי-העבודה מ. ברעם:

אחיות בתי-החולים והאחיות בכלל שובתות בניגוד לחוק. עובדי נמל בן-גוריון שבתו בניגוד לחוק. אינני רוצה להקל —

עקיבא נוף (הליכוד):

הוטל קנס כספי על ועד העובדים ופועלי אשדוד. רשות הנמלים שילמה את הקנס על-פי החלטת הממשלה. א-אפשר לגרום לזילזול בחוק.

שרי-העבודה מ. ברעם:

בצעקות לא פותרים בעיות. עכשיו באים לערער על הממשלה אשר עומדת על דעתה. אתה בא להגן כאילו על שביתת האחיות. מחר, אם ישבתו עובדי המט-בח, שוב יטענו: נעבעך; מהרתיים ישבתו עובדי רפואה אחרים, ואנו שוב ניגרר לוויכוח. אני חייב לומר כי שביתה שהציבור איננו מוכן לסבול את תוצאותיה — הממשלה לא תוכל לעמוד בה. ואין חלוקה בין הממשלה והציבור.

ידידיה בארי (הליכוד):

מדוע שביתה שאתה רואה אותה כצודקת, אתה חושש להיענות לה בטענה שתבואנה תביעות של איגודים אחרים? כך הסברתם בציבור, שאם תיענו לדרישות האחרות, שלדעתכם מגיע להן, תצטרכו להיענות לתביעות של איגודים אחרים.

שרי-העבודה מ. ברעם:

אני מבקש לאפשר לי לדבר ללא הפרעה. חברי-הכנסת בארי, לא אמרנו מה שאתה טוען. אמרנו שהסכם שנחתם בין ההסתדרות לבין המדינה חל גם על האחיות. אנו מוכנים לפתור את הבעיה האקוטית, שאיננה של כלל המערכת, וזאת משום שלעניין זה דרוש כוח-אדם. אני בדעה שאם יהיה צורך בכוח-אדם לתפקיד חיוני בענף אחר, גם את הבעיה הזאת יש לפתור. דחינו את תביעות האחיות שתוספות השכר תשתלמנה לכולם. לא קיבלנו זאת כתנאי למשא-ומתן. וזהו ההבדל.

כאשר יש שביתה בניגוד לחוק, חברי-הכנסת נוף איננו שואל: למה הממשלה איננה פונה לבית-דין לעבודה כדי שיפסוק כי העובדים יצריכים לחזור לעבוד? חברי-הכנסת נוף לא שאל למה הממשלה לא מגישה תביעת נזיקין נגד ציבור האחיות שהכריזו על שביתה בניגוד לחוק. מה שהוא הציע זה ללכת לקראת האחיות. הבה נשתדל לעשות סצנארי, חברי-הכנסת בארי, ונראה מה יקרה. עדיין אינני יודע כיצד ינהגו עובדי המשק. תאמינו לי, חברי-הכנסת בארי, אני מבין בעניינים אלה. אני מודיע לך שיש בבתי-החולים ענפי עבודה שיוכלו

שרי-העבודה מ. ברעם:

אני אומר לחברי-הכנסת ארנס במלוא ההכרה שאם אני, כשר בישראל, צריך לבחור בין אינפלוציה או אב-טלה — אני בעד אינפלוציה, עם כל המשתמע מכך. אין פתרון משמעותי אחר, ואם מישוהו משתעשע באשליה שיש פתרון כזה — יגיד זאת.

(חברי-הכנסת א. שוסטק קורא קריאת ביניים)

חברי-הכנסת שוסטק, נכון שבמעט מדינות יש אינפלוציה של 32%, ואנו ביניהן. יש מדינות שיש בהן גם אינפלוציה וגם אבטלה, והלוואי והיינו מגיעים לשיעור אינפלוציה כזה שהיינו יכולים לחיות אתו. לשם כך דרוש תקציב בטחון שונה, כמו שקיים באותן ארצות. אינני יודע אם תוכל להצביע על מדינה שבה תקציב הבטחון מהווה 40%—41% מכלל התקציב של המדינה, וזאת פרט לחובות שגם בהם יש משקל נכבד לנושא הבטחון.

יגאל הורביץ (הליכוד):

חלק גדול מהסכומים האלה איננו על חשבון משלם המסים הישראלי.

שרי-העבודה מ. ברעם:

גם זאת אני יודע. אלמלא העזרה, ייתכן שלא יכולנו להתקיים. אבל זה נושא אחר. משקלו של תקציב הבטחון בכלל התקציב מהווה הכבדה על המשק, וזאת פרט ל-20%—22% שמהווים החובות בתקציב, כשחלק גדול הוא על חשבון הבטחון. מכל-מקום, העניין איננו פשוט. בעניין שמירה על החוק — אני מצטער על שהציבור לא נשמע לחוקים. לא אמרתי זאת כדי לצאת ידי חובה. צר לי מאוד, ואני חייב להגיד לחברי-הכנסת נוף בכל הרצינות והכנות, שלא האמנתי כי ציבור הפועלים לא יכבד חוקים.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

לא צריך להטיל על הציבור חוקים שהוא איננו יכול לעמוד בהם.

שרי-העבודה מ. ברעם:

אני מבקש את כל האדבוקאטים הבאים להגן על ציבור הפועלים להשאיר את העניין לוותיקים מהם. מדברים כאן חברים שהגנו ומגינים על ציבור הפועלים — — —

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

א-אפשר לדרוש מאתנו להחריש כיוון שיש ותיקים מאתנו.

שרי-העבודה מ. ברעם:

כבר נאמר: חוסך שבטו — שונא בנו. אינני מקבל את הדעה שבדיבורים כאלה מגינים על ציבור הפועלים. המשק שייך גם לציבור הפועלים. בלי נקודות התיישבות לא יהיה ציבור פועלים. אינני מסכים שציבור הפועלים לא יהיה שותף לקיום המשק.

(חברי-הכנסת א. לבנבראון קורא קריאת ביניים)

אבל גם בלי כל קשר לשביתת האחיות, אדוני היושב-ראש, הנושא הוא כל כך נכבד שכדאי שיעבור לדיון נוסף בוועדה של הכנסת.

יש בידי נתונים מספריים שרציתי להשתמש בהם, אבל בגלל קוצר הזמן אבקש רשותך, אדוני היושב-ראש, לצרף אותם לפרוטוקול.

היו"ר י. ישעיהו:
בבקשה.

סיכום האחיות

1. ב-25 באפריל 1976 וב-11 במאי 1976 נחתמו הסכמים קיבוציים בין הממשלה, ההסתדרות הכללית, השלטון המקומי והמוסדות הלאומיים, המחדשים את הסכמי השכר בשירות הציבורי לשנים 1977-1977. הסכם מי השכר שנחתמו הם במסגרת הנחיות ועדת-ברקאי וקבעו ביטול התוספות הייחודיות ותוספת השכר בשיעור 2.5% לשנה בשירותים.

2. ועדת השרים לענייני שכר קבעה, ב-16 ביולי 1976, שכל "הביעות המתעוררות במהלך ביצוע ההסכמים יבוררו במסגרות הכוללות תוך תקופת תקפם של ההסכמים".

3. אחרי חתימת ההסכם הקיבוצי הגישה ההסתדרות האחיות תביעות שכר המסתכמות בתוספת הוצאה של כ-650 מיליון לירות, המהוות תוספת של כ-150% לשכרן של האחיות המשתלם להן על-פי ההסכם הקיבוצי הנמצא בתוקף.

4. תביעות השכר של האחיות מתייחסות ברובן לכלל ציבור האחיות — מוסמכות ומעשיות — בבתי-החולים ובמרפאות, במשרה שלמה ובמשרה חלקית. לתביעות האחיות כמעט ואין התייחסות למחסור באחיות בבתי-החולים וליד מיטת החולים.

5. מהו הרקע לתביעות השכר של האחיות.
(א) המחסור הגובר באחיות בשעה שהיקף ההכשרה של כוח-אדם סיעודי לא גדל במידה משמעותית בשנים האחרונות ולא נמצאה דרך למנוע נשירה של אחיות ממשרה מלאה למשרה חלקית. בנוסף יש להדגיש ש"היצע" האחיות אינו גמיש.

(ב) תביעות האחיות לתוספות שכר כוללות — ובשיעורים גבוהים מאוד — לכלל האחיות במשק מנצי-לת את המחסור הספציפי באחיות בבתי-החולים לתביעות שכר בשירות הציבורי.

6. עד היכן מוכנה הממשלה ללכת לקראת האחיות.

(א) ועדת-ברקאי קבעה הקפאת שכר. הממשלה מוכנה לתוספת של 2.5% לשנה.

(ב) בהסתמך על האפשרות של חתימה על חוזים מיוחדים לעובדים מקצועיים (ועדת-ברקאי) מוכנה הממשלה לתת תמריצים מיוחדים לאחיות העובדות בבתי-החולים במשרה שלמה, תוך התחייבות של האחיות שיתמידו בעבודתן 2-3 שנים נוספות. תמריצים אלה כוללים הטבות במסגרת מענק או הלוואה עומדת וכן השתתפות בהוצאות טיפול בילדים. הטבות אלה תסתכמנה בתוספת שכר מש-

לשבש את השירותים בבתי-החולים יותר מאשר שביתה של רופאים ואחיות.

בזמן השביתה המפורסמת של הרופאים שאל אותי בן-גוריון כמה זמן נוכל להחזיק מעמד. אמרתי לו שבשביתה של רופאים נוכל לעמוד איקס ימים, אבל אם פועלות הנקיון ישבתו לא נוכל לעמוד אפילו 24 שעות.

אני אפטר לקבל את הגישה שכאשר מגיעים לדבר הכי-לוחץ צריכה הממשלה להיענות לתביעות במהירות המאקסימאלית, כי אתה יודע רק במה אתה מתחיל, אתה לא יודע איך תעמוד. יש תביעה "תמימה" של ציבור המהנדסים. נניח שהכנסת תצביע במאה ועשרים קולות ותחליט שלא תהיה הצמדה בין הנדסאים וטכנאים ובין מהנדסים. זה יועיל? זה מעשי? מספר ההנדסאים והטכנאים גדול פי שלושה ממספר המהנדסים. סאנק-ציות של הנדסאים וטכנאים יכולות לשבש את המשק לא פחות מאלה של מהנדסים. אתה חייב לפחות לשקול את זה, אתה לא יכול לפעול בעניין כזה בעוורון.

ידידיה בארי (הליכוד):
אבל אחיות פורשות מן העבודה, ואילו הנדסאים וטכנאים אינם פורשים.

שר-העבודה מ. ברעם:
אחיות בריאות הציבור אינן פורשות מהעבודה. אחיות פורשות מבתי-החולים, מהעבודה עליידי מיטת החולה.

אתה רוצה שאגיד לך מה מציעים להן? מציעים לאחיות בין 300 ל-1,300 לירות בחודש על יסוד דירוג לכל אחת העובדת עליידי מיטת החולה. אם אתה חושב שלא די בזה, תגיד שזה לא מספיק. אנחנו רוצים לפתור אתה ולתמיד את הבעיה של אחזקת ילדי אחיות העובדות במשמרות, יום עבודה מלא.

ידידיה בארי (הליכוד):
אתה יודע מה גיל התביעה למעונות לילדי אחיות? שנים רבות מאוד, עוד לפני היותך שר.

שר-העבודה מ. ברעם:
רק לפני זמן-מה נאבקתי גם עם חברי בסיעת המערך על תיקון מס' 3 לחוק סכסוכי עבודה. לא נכון שאני מזלזל בחוקים. התבטאתי כפי שהתבטאתי כי רציתי להביע צער על קיום השביתה, עם כל ההערכה לציבור האחיות על עבודתן הנאמנה והמסורה, ואני רוצה לקוות שאחרי-הצהריים יחזרו השפיות והאחריות לאירגון האחיות. היתה בין מקימי האירגון הזה. אני מכיר ומוקיר את העבודה במקצוע הזה, אני מוקיר את הסעד שהן נותנות לזקוקים לכך. אני רוצה בהזדמנות זו גם להגיד שהאחיות והאחים מנהלים את השביתה במאקסימום של אחריות. אם גם נגרם סבל, הם שומרים שלא תהייה חבלות, חסי-חלילה, ועל כך אני מביע להן הוקרה ותודה. אבל על עצם השביתה של ציבור אחיות ואחים, בניגוד לחוק, על כך אני יכול להביע את צערי.

אינני רוצה להעסיק את הכנסת יותר מדי. אני חושב שהנושא הוא נכבד מאוד. אני רוצה לקוות שלפנות-ערב אולי נתבשר שהסתיימה שביתת האחיות והאחים, ויש יסוד לחקוה כזאת. אני אצטרע מאוד מאוד אם זה לא יקרה.

פאים באו בתביעה להגדלת התשלומים בגין תורנויות וכוננויות. תביעות אלה מסתכמות בתוספות כוללות שבין 4,100 ל-6,450 לירות לחודש. עלות השנתית הכר-ללת של התוספות הנדרשות בגין תורנויות תסתכם בכ- 31 מיליון לירות, ועלותן של התוספות הנדרשות בגין כוננות תסתכם בכ- 83 מיליון לירות, דהיינו תוספות כוללות של 114 מיליון לירות בגין תורנויות וכוננויות.

3. הסתדרות הרופאים רמזה שלא תסתפק בתוספת 2.5% ושתייהנה לה דרישות שכר נוספות לקראת החתימה על הסכם עבודה חדש.

4. עד היכן מוכנה הממשלה ללכת לקראת הרופאים.

(א) הממשלה מוכנה לעדכן את התוספות לתורנויות (142.5 לירות) וכוננויות (90 לירות) בהתאם לעלייה המוצעת בשכר הרופאים המסתכמת בכ- 50%. הצ-עה זו תחייב תוספת תקציבית כוללת של כ- 28.6 מיליון לירות.

(ב) הממשלה מוכנה להעלאות שכר בשיעור של 2.5%. 5. מדוע אין הממשלה יכולה — ואסור לה — לאשר תוספות שכר מעבר להצעותיה.

(א) אין מחסור ברופאים ואין מקום להקבלה בין ציבור הרופאים והאחיות ליד מיטת החולים.

(ב) הגדלת התשלומים לרופאים בגין תורנויות וכונ-נויות עלולה לשמש עילה מחודשת לאחיות לתבוע העלאות שכר נוספות ולהביא לעירעור מערכת השכר במשק.

(ג) הטענות נגד קבלת תביעותיהן של האחיות תופ-סים גם לגבי הרופאים, דהיינו: הסכם עבודה חתום בתוקף, עמידה במסגרת התקציב והתהליכים האינ-פלאציוניים במשק, אין לתביעות הרופאים גיבוי של ההסתדרות.

נושאים אחרים

1. הסתדרות המהנדסים מאיימת בהפעלת סאנקציות אם לא תתקבל דרישתם למינוי בורר לפירוש סעיף "מרכיבי ההשכלה" בדיווחשבון של ועדת-ברקאי. אם אמנם יש מחלוקת בדבר הפירוש לסעיף ההשכלה בדו"ח ועדת-ברקאי מוכנה הממשלה להביא את הנושא להכ-רעתו של בית-הדין לעבודה ולקבל את פירושו — פסי-קתו. זהו תהליך מקובל ומוסכם על הכל במקרה של מחלוקת על פירושים שונים, ואין הצדקה שמקרה זה יהיה חריג.

2. "הבלתייחודיים" מאיימים בפתיחה בסאנקציית אם לא יחול הסכם העבודה עם עובדי המסים מיום 14 בספטמבר 1976.

— לא יישלחו לבלתייחודיים תביעות בזמן תקפו של הסכם חתום, עליהם להגיש את תביעותיהם למשרד הנו-גע בדבר על-מנת לקיים בירור ענייני בתביעותיהם. זהו תהליך מקובל, ואין הצדקה לחרוג ממנו.

אליעזר שוסטק (הליכוד):

לא יזיק דיון במליאה בנושא כה נכבד.

מעויות שבין 300 ל-1,300 לירות לחודש, תלוי בגורמים שונים. במסגרת זו תיכללנה 5,000 — 7,000 אחיות בבתי-חולים שהן כ- 40% מציבור האחיות. הסדרים אלה יחייבו תוספת שכר כוללת בסך כ- 50 מיליון לירות.

7. מדוע אין הממשלה יכולה — ולמעשה אסור לה — לחרוג מהצעותיה ליישוב סיכסוך העבודה עם האחיות.

(א) קיים הסכם חתום שקיבל תוקף של חוק בכנסת. התייחסות לתביעות שכר של איגוד מקצועי אחרי חתימת ההסכם וכאשר ההסכם בתוקף תערער נור-מות מקובלות ביחסי עבודה ותגרום לתגובות-שרשרת, שסופן התמוטטות מערכת השכר בכל המשק.

(ב) המצב הכלכלי מחייב עמידה במסגרת התקציבית. כל תוספת תקציבית תגביר את התהליכים האינ-פלאציוניים במשק, והדבר יחזור ויפגע באחיות עצמן על-ידי הורדת ערכו הריאלי של שכרן הכולל.

(ג) תביעות השכר של האחיות, בנוסף על היותן בניגוד להסכם הקיבוצי החתום הן נוגדות את עמדת ההסתדרות, את ההגיון הכלכלי ובסופו של דבר את טובתן של ציבור האחיות.

(ד) הממשלה מודעת למכלול הבעיות הקשורות לנושא האחיות בבתי-חולים, ולכן היא מוכנה ללכת לק-ראת האחיות במונחים של תוספות שכר משמער-תיות. אי הצדקה — ולכן אין הממשלה יכולה — "באותה הזדמנות" לתת תוספות שכר לאחיות במר-פאות ובגופים הקשורים בבריאות הציבור. עיקר עומס העבודה הוא כיום על האחיות ליד מיטת החולים; תוספות השכר המוצעות על-ידי הממשלה אמורות לפעול לשיפור מצב זה על-ידי יצירת תמ-ריץ לגיוס אחיות נוספות "ליד מיטת החולה" ובר-זמנית למנוע נשירה של אחיות מהמקצוע.

8. אם בכל זאת יישארו נושאים שלא יבואו על פתרונם במסגרת הצעות הממשלה — ואנו מודעים לכך שלהסתדרות יש השגות מסוימות על עמדת הממשלה בנושא זה — אנו מוכנים לשבת ולדון על כל אחת מהשגות אלה בנפרד במטרה להגיע לפתרון צודק, וכל זה בתנאי שהאחיות יחזרו לעבודה תקינה וימנעו סבל מיותר מהחולים.

תביעות הרופאים

1. חילוקי הדעות העיקריים במשא-ומתן על הסכם השכר בין המעסיקים וההסתדרות הרפואית התמקדו בנושא התורנויות והכוננויות. במסגרת הסכם השכר לשנים 1972—1974 הוחלט על הקמת ועדה פאריטטית לפסיקה בנושא התורנויות והכוננויות. הנושא הועבר לבוררותו של י. גביש, שמסקנותיו כללו הכפלת התמורה בעד תורנות (תוספת של 142.5 לירות לשכר יום עבודה) והגדלת התמורה בעד כוננות ב- 20% (מ-75 לירות ל-90 לירות).

2. הסכם השכר מ-25 באפריל 1976 בין הממשלה וההסתדרות אינו חל על הרופאים מאחר שהם אינם מיו-צגים על-ידי ההסתדרות (אם כי רבים חברים בה). הרו-

חוברת מ"ג, ישיבה של"ג

— הצעות לסדר-היום (ברעם, ישעיהו, לבנבראון, בארי, טובי, נוף, שוסטק) —

שרי-העבודה מ. ברעם :

אני חושב שדיון בוועדה יהיה יעיל יותר.

היו"ר י. ישעיהו :

חבריה-הכנסת נוף, האם אתה מסכים להצעת השר ?

עקיבא נוף (הליכוד) :

מכיוון שאני יודע שדיון במליאה יידחה לעשר שנים, אני מסכים שהנושא יעבור לוועדה.

היו"ר י. ישעיהו :

רשות להצעה לחבריה-הכנסת לבנבראון.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מציע שלא לכלול בסדר-יומה של הכנסת את הצעתו של חבריה-הכנסת עקיבא נוף בנושא המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור.

הצעתנו שלא לכלול את הנושא בסדר-יומה של הכנסת אין פירושה שאנחנו מתעלמים מקיומם של סיכסוכי עבודה בכל ענפי המשק, ובמיוחד בסקטור הציבור. אין פירושו של דבר שאנחנו לא ערים לחומרת המצב. אין פירושו של דבר שאנחנו לא חרדים למצב הקיים, שלא איכפת לנו הסבל שמצב זה גורם הן לעובדים והן לציבור. השאלה היא מה היא הדרך הטובה והצודקת לפתור וליישב את סיכסוכי העבודה ומה היא הדרך להבראת המשק. ברור לנו שהדרך אינה זו שהליכוד מציע. לא זו הדרך ליישוב סיכסוכי עבודה ולהבראת המשק.

ידידיה בארי (הליכוד) :

איך מיישבים אותם בברית-המועצות ?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

כשיהיה אצלנו משטר כמו בברית-המועצות נדון על זה. אנחנו לוחמים למען משטר סוציאליסטי בישראל.

תופיק טובי (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

שם הפועלים הם בעלי-הבית.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

כל זמן שקיים משטר קאפיטאליסטי, כל זמן שקיים ניצול של עובדים, יש צורך גם בחופש המאבק המקצועי לעובדים. מה שמציע הליכוד פירושו בלימת חופש המאבק המקצועי. גם בהצעות האחרות של חבריה-הכנסת נוף נאמר : עבודה לפי נורמות ופזמונות. הוא דיבר על אגרוף כלכלי קמוץ. — של מי ? של אחיות ? של עובדי דים ? של עובדי מדינה לא-יחודיים ?

מאבקם של פועלים הוא, קודם-כל, להעלאת השכר. אם יש מקום לדון בכנסת על המשבר בשירותים הציבוריים, יש מקום, קודם-כל, לדון בשרשי הבעיה — במדיניות הכלכלית והכלכלית של הממשלה, שהיא הגורם המכריע במצב הקיים. הממשלה היא האחראית ליוקר המחיה העולה בהתמדה, לנטל המסים הגובר, לאינפלציה ציה הדוהרת, לפיחותים הוזזלים והקופצים, הפוגעים ברמת החיים של השכירים. וכל זמן שיש פגיעה ברמת החיים, כל זמן שיש פגיעה בשכר הראלי ובשכר הנומינאלי, יהיו מאבקים. הפועלים ייאבקו כדי להבטיח את רמת חייהם, כדי שהם יוכלו לקיים את משפחותיהם בכבוד. לא חשוב באיזו צורה הם תובעים העלאת שכר, בסופו של דבר העניין הוא העלאת שכר.

שרי-העבודה מ. ברעם :

מדוע הפועלים לא נאבקים בברית-המועצות ? הם מקבלים שם כל מה שנחוץ להם ?

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

בברית-המועצות כל מה שהפועל לא מקבל הולך למדינה, לפיתוחה, — —

ידידיה בארי (הליכוד) :

הולך לאוליגארכיה.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

— — כאן הכסף הולך לכיסיהם של המעבידים, של בעלי ההון, כמו של חבריה-הכנסת קרמרמן. מי יודע כמה מיליונים הוא שם בכיסו.

ידידיה בארי (הליכוד) :

תברר כמה מכוניות יש לברז'ניב.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

הממשלה צריכה להעלות את שכר היסוד. כל הצורות האחרות של מענקים ושמות אחרים הן זמניות ונתונות לשרירות-לבו של המעביד. בצדק האחיות לא רוצות לקבל מענקים, הן רוצות שכר יסוד גבוה יותר. בצדק האחיות והאחים לא רוצים לתת יד לפילוג בשו-רותיהם. שר העבודה וכל אחד צריכים להבין שאם כי העבודה היא אחרת, יש אותן זכויות לעובדים.

מה היא כל הטענה הזאת, שאם נותנים לאחיות יצטרכו לתת גם לאחרים ? קודם-כל, אין זה מנחם את האחיות. הן לא מתקיימות מזה. שנית, הפועלים ימשיכו להיאבק כל זמן שתהיה פגיעה ברמת חייהם. אם מגיע לסקטור אחר — צריך להיענות לו. על-ידי כך שלא יתנו לשני לא יפתרו את סיכסוכי העבודה ולא יביראו את המשק.

שמענו טענה שיש אינפלציה ויש חובות. חבריה-הכנסת עקיבא נוף לא אמר מה לעשות נגד אלה.

עקיבא נוף (הליכוד) :

יש לך שמיעה מאוד סלקטיבית.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

העיר שר העבודה שהוצאות לבטחון מגיעות ל-40%, לכן אי-אפשר להקציב למשרדים אחרים. אבל שר העבודה לא נתן את הפתרון. לנו יש פתרון.

עקיבא נוף (הליכוד) :

אש"פ.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

אנחנו מציעים מדיניות אחרת, מדיניות של שלום. היא תאפשר הקטנה, צימצום דראסטי, בהוצאות הצבאיות. היא תאפשר גם בטחון וגם היענות לדרישות הצודקות, — —

אליעזר שוסטק (הליכוד) :

הפתרון הוא שרוסיה שלך תפסיק לשלוח להם נשק. אתה תראה, אז יהיה שלום.

אברהם לבנבראון (הרשימה הקומוניסטית החדשה) :

— — ולא על-ידי בלימת מאבקו של ציבור העוב-

שהצעת הליכוד מנוגדת לכל זה, אנחנו מציעים שלא לכלול אותה בסדר-יומה של הכנסת.

היו"ר י. ישעיהו :

אני מעמיד להצבעה, זו מול זו, את הצעת שר העבודה, שהסכים לה המציע חבר-הכנסת גוף, מול ההצעה של חבר-הכנסת לבנבראון שלא לכלול את ההצעה בסדר-יומה של הכנסת.

הצבעה

הצעת חבר-הכנסת לבנבראון שלא לכלול את הנושא בסדר-יומה של הכנסת לא נתקבלה.
ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת העבודה נתקבלה.

היו"ר י. ישעיהו :

לפני הסיום אני רוצה לאחל לכל חברי הכנסת הנ"כחים ושאינם נוכחים, לרבות חברי הממשלה, שנה טובה, כתיבה וחתימה טובה. הכנס נעול.

דים. הוצאות הבטחון לא מבטיחות את השלום. לא על-ידי הגדלת הוצאות הבטחון מבטיחים את בטחון המדינה. "לעובדי הבטחון מגיע, לעובדי השירותים מגיע פחות" — כל הדיבורים האלה הם דיבורי-סרק, דיבורים דמאגוגיים.

עובדי מפעלי ים-המלח העלו עכשיו תביעות. אומרים להם: התביעות חורגות. הרי הם עובדי ייצור. מה הם דורשים? הם דורשים דברים שמקבלים בסקטור אחר. זהו הרס המדינה?

מי מפריע לתת לעובדי הייצור? למה לא נותנים לעובדי הייצור את המגיע להם? הכוונה להפריד, לפלג את ציבור העובדים. לא על-ידי פילוג ציבור הפועלים, לא על-ידי בלימת מאבקן, אלא על-ידי היענות לדרישות הצודקות יבוא הפתרון.

כדי שאפשר יהיה להיענות לדרישות הצודקות של ציבור הפועלים יש צורך לשנות באופן יסודי את מדיניות הממשלה. זה יאפשר גם שלום וגם רווחה. היות

הישיבה ננעלה בשעה 15:14.

נספחות

א. סדר-היום לישיבה של"ג

1. מפת הנסיגה הנוספת של שר החוץ.
2. המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור.

סיכום הישיבה

- ישיבה של"ג (כ"ו באלול תשל"ו — 21 בספטמבר 1976)
היו"ר — י. ישעיהו.
- א. מ. בגין הגיש הצעה דחופה לסדר-היום בדבר מפת הנסיגה הנוספת של שר החוץ. השר י. גלילי השיב להצעה. מ. פעיל הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום.
- ב. ע. נוף הגיש הצעה דחופה לסדר-היום בדבר המשבר החמור בשירותים החיוניים לציבור. שר-העבודה מ. ברעם השיב להצעה. א. לבנבראון הציע לא לכלול את הנושא בסדר-היום.
- ת. טובי מסר הודעה בדבר הימנעות סיעתו מהצבעה.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת העבודה.
- הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון.